

2017 | ГОДИШЊАК

Природњачки музеј у Београду

2017 | Г О Д И Ш Њ А К

П р и р о д њ а ч к и м у з е ј у Б е о г р а д у

Природњачки музеј у Београду

Годишњак 2017.

Главни и одговорни уредник
Милан Пауновић

Редакција:

Деса Ђорђевић-Милутиновић, уредник рубрика
Музеј у музеју и Шарена страна
Александар Луковић, уредник рубрике Музеј у природи
Дубравка Мићковић, уредник рубрике Музеј на изложби
Татјана Милић Бабић, уредник рубрике Музеј на папиру
Александра Савић, уредник рубрике Музеј у јавности

Сарадници:

Колектив Природњачког музеја

Лектура и коректура:
Јелена Лутров

Прелом и припрема за штампу:
Предраг Илић

Обрада фотографија:
Предраг Илић
Бора Милићевић

Насловна страна:
Друза минерала из рудника Стари Трг, Трепча; Малахит;
Опал из Аустралије и Корунд рубинског типа са Мадагаскара;
Минералозна збирка Природњачког музеја у Београду

Штампа
Колор Прес, Лапово

Тираж
50 примерака

Београд, 2019.

Штампање финансирало Министарство културе
и информисања Републике Србије

ПРЕДГОВОР	5
Музеј у музеју	7
ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА	10
Новости из збирки	12
Збирка ситних терцијарних сисара	12
Компаративна збирка фосилних ситних сисара	13
Збирка фосилних гмизаваца	14
Збирка фосилних мекушаца србије	15
Збирка зуба ајкула из Вишњице	15
Општа палеоботаничка збирка	16
Генерални хербар Балканског полуострва	17
Збирка гмизаваца	20
Студијска збирка Heteroptera	21
Збирка сисара	23
Галерија природњачког музеја	26
МУЗЕЈ У БРОЈКАМА У 2017. ГОДИНИ	30
Музеј у природи	33
Теренска истраживања у околини Коцељеве	35
Геолошка екскурзија на подручју геопарка Ђердап у оснивању (источна Србија)	36
Испитивање средњомиоценских седимената	37
Теренске активности на подручју Фрушке горе и југоисточне Србије	38
Бањалука – лепоте камена, знаменитости и људи	40
Обилазак камених грађевина	41
Обилазак културних институција и актуелних изложби	42
Музеј на изложби	45
ИЗЛОЖБЕ У ГАЛЕРИЈИ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА	47
„Сурлаши - дивови из наше геолошке прошлости“	47
Метеорити, гласници свемира	53
Кафа, узбудљива прича о добром укусу	55
ИЗЛОЖБЕ ИЗВАН ГАЛЕРИЈСКОГ ПРОСТОРА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА	61
Три боје вина	61
Три боје вина - Човек и вино	62
Црно и бело – прича о чоколади	63
Шумови мора	64
„Од стене до стене – Петар Стевановић: портрет научника“	66
Природњачки Музеј, призори, поводом 122. рођендана на 250 метара од Галерије	68

Кафа, узбудљива прича о добром укусу	69
Старо и нестало воће Србије.	70

Музеј на папиру	75
Стручна и научна звања	77
Хабилитациони радови	77
Научни и стручни скупови	79
Предавања	92
Научни и стручни пројекти	95
Публиковани радови	99
Издања Природњачког музеја	101
Гласник Природњачког музеја у Београду, Књига 8, 2016.	101
Годишњак Природњачког музеја.	102
Билтен Центра за маркирање животиња	103
ПУБЛИКАЦИЈЕ КОЈЕ СУ ПРАТИЛЕ ИЗЛОЖБЕ.	103
Кафа, узбудљива прича о добром укусу	104
Метеорити, гласници свемира	106
Сурлаши, дивови из наше геолошке прошлости	107

Музеј у јавности	109
МАНИФЕСТАЦИЈЕ И САЈМОВИ	111
Дани европске баштине	111
Седма „Ноћ биологије“ у Новом Саду	112
Пролећна изложба гљива	113
Традиционални „Квиз без граница“ одржан је десети пут	113
Сајам хортикултуре – Beoplant Fair	113
21. међународна ноћ слепих мишева	114
Природњачки музеј на Школском сајму културе: Тржница идеја 2017.	115
Мамутфест у Кикинди	115
Међумузејска сарадња Природњачког музеја са Народним и Педагошким музејом	116
Природњачка бајка	117
Радионица Пут кафе	118
Ботаничке радионице	118
Међународни дан Музеја	118
Успостављање изложбеног простора у спомен архимандрита и природњака Павла Кенгелца у Темишвару	119
Хуманитарна акција за Немању Дамчевића	121
МУЗЕЈ У МЕДИЈИМА	122

Шарена страна	125
Новогодишња представа „Избор Деда-Мразових помоћника“	127

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ НА НОВОЈ ПРЕКРЕТНИЦИ

Прихвативши се позиције директора Природњачког музеја – институције високог реномеа која је увелико загазила у други век својег постојања, осећам велику одговорност, али и вољу и жељу за хватање у коштац са нагомиланим егзистенцијалним проблемима. Претходно искуство у својству руковоаоца збиркама које је трајало скоро 27 година добра је подлога за препознавање приоритета.

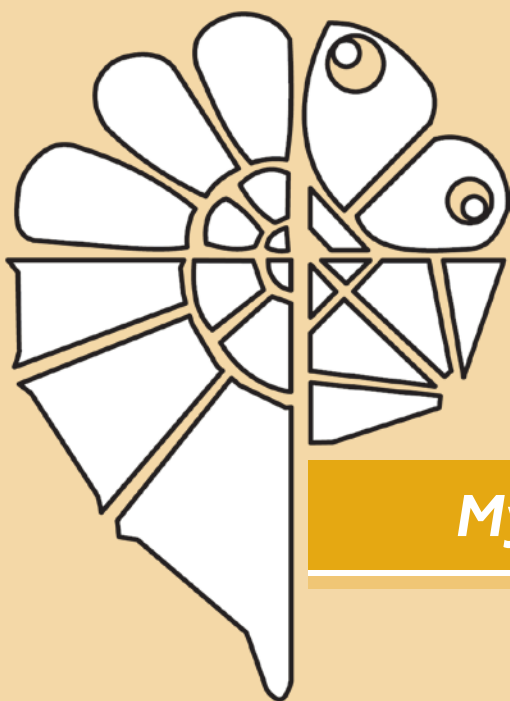
На самом почетку, решавање неколико горућих проблема који ометају редован процес рада били су приоритети 2017. и биће наредних година. То су у првом реду решавање проблема деконтаминације предмета и експоната на уласку или враћању у збирке, сузбијање високе влажности зидова и ваздуха у депоу у подруму зграде у Његошевој 51, обнова дотрајалог возног парка, поновно успостављање процеса препарирања животињског материјала – нарочито кичмењака, развој, унапређење и модернизовање вођења музејске документације и њена дигитализација.

Недавна званична најава могућности решавања врхунског проблема Природњачког музеја који траје од самог оснивања – недостатка сопствене и примерене зграде, још један је изазов који ће наредних година захтевати упоран и динамичан индивидуални и тимски рад, блиску сарадњу са ресорним министарством културе и градским инстанцама. Овај трачак наде за одлазак у историју вековног подстанарског статуса Природњачки музеј и његови запослени не смеју пропустити.

Током 2017. године запослени Природњачког музеја су наставили са својим преданим и добрим радом на редовним пословима, али и ванредним активностима. О томе говоре „слова и бројке“ у овом издању Годишњака Природњачког музеја у Београду.

Милан Пауновић,
директор Природњачког музеја

Музеј у музеју

Име и презиме	Музејско звање	Радно место
ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ		
Милан Пауновић, др	Саветник	Директор од августа 2017.
Славко Спасић	Кустос	Директор до августа 2017.
БИОЛОШКО ОДЕЉЕЊЕ		
Александар Стојановић	Конзерватор	Конзерватор ентомолог
Ана Пауновић, др	Виши кустос	Кустос херпетолог
Борис Иванчевић, др	Саветник	Руководилац одељења, Кустос миколог
Далиборка Станковић, мр	Виши кустос	Кустос орнитолог
драгослав Радосављевић	Кустос	Кустос ентомолог
Дубравка Мићковић	Кустос	Кустос ихтиолог
Јелена Јовановић	Кустос	Кустос мамалиолог
Марјан Никетић, др	Саветник	Кустос ботаничар
Марко Раковић	Кустос	Кустос орнитолог
Милан Пауновић, др	Саветник	Кустос мамалиолог
Милош Јовић	Виши кустос	Кустос ентомолог
Мирослав Јовановић, спец.	Виши конзерватор	Конзерватор ботаничар
Радован Крчмар	Нема стечено звање	Препаратор, хонорарно
Каролина Петровић, др	Кустос приправник	Кустос мамалиолог
Урош Бузуровић	Кустос приправник	Кустос ботаничар
ГЕОЛОШКО ОДЕЉЕЊЕ		
Александар Луковић	Кустос	Кустос минералог
Александра Маран Стевановић, др	Саветник	Кустос палеозоолог
Биљана Митровић, др	Саветник	Руководилац одељења, Кустос палеозоолог
Гордана Јовановић, др	Саветник	Кустос палеозоолог
Деса Ђорђевић Милутиновић, др	Саветник	Кустос палеоботаничар
Драгана Ђурић	Виши кустос	Кустос палеозоолог
Зоран Вујчић	Конзерватор	Конзерватор за геолошке збирке

Име и презиме	Музејско звање	Радно место
Зоран Марковић, др	Саветник	Кустос палеозоолог
Милош Миливојевић	Виши препаратор	Препаратор за геолошке збирке
Ранко Пејовић	Кустос	Кустос палеозоолог
Сања Алабурић	Виши кустос	Кустос палеозоолог
Татјана Милић-Бабић	Виши кустос	Кустос петролог
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЕДУКАЦИЈУ И КОМУНИКАЦИЈУ		
Александра Савић, спец.	Виши кустос	Руководилац одељења, ПР
Драгана Вучићевић	Кустос	Кустос едукатор
Марко Несторовић, др	Виши кустос	Кустос херболог
Соња Срејић	Кустос	Кустос педагог
БИБЛИОТЕКА		
Анита Радета	Дипломирани библиотекар	Библиотекар
ГАЛЕРИЈА		
Љиљана Драговић Лазаревић		Продавац
Драгица Стојић		Руководилац Галерије
ОПШТЕ СЛУЖБЕ		
Ана Ковачевић		Секретарица директора
Душица Ивић		Руководилац одељ. финансија
Милена Радочај		Референт финансијског одељења
Милица Томић		Сарадник финансијског одељења
Свјетлана Давидовић		Секретар Музеја, руководилац одељења
Предраг Илић	Музејски техничар	Графичка припрема
Бора Милићевић	Музејски техничар	Ликовни техничар
Марија Урошевић		Спремачица
Татјана Мирић		Спремачица
Шадије Ракип		Спремачица

ЗБИРКЕ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

ЗБИРКЕ СТЕНА И МИНЕРАЛА
Руковаоци: А. Луковић и Т. Милић Бабић
Петролошка збирка Збирка метеорита Минералозна збирка
ЗБИРКА ФОСИЛНИХ БИЉАКА
Руковалац: Д. Ђорђевић Милутиновић
Општа палеоботаничка збирка
ЗБИРКЕ ФОСИЛНИХ БЕСКИЧМЕЊАКА
Руковаоци: А. Маран Стевановић, Б. Митровић и Г. Јовановић
Палеонтолошка збирка Петра Стевановића Палеонтолошка збирка Надежде Крстић Збирка фосилних мекушаца Косова и Метохије Велимира Милошевића Збирка палеозојских инвертебрата Збирка мезозојских инвертебрата Збирка кенозојских инвертебрата
ЗБИРКЕ ФОСИЛНИХ РИБА, ВОДОЗЕМАЦА, ГМИЗАВАЦА И ПТИЦА
Руковалац: Д. Ђурић
Збирка кварталних гмизаваца и водоземаца Збирка кварталних птица Збирка кварталних риба Збирка терцијарних птица Збирка терцијарних гмизаваца и водоземаца Збирка терцијарних риба
ЗБИРКЕ ФОСИЛНИХ СИСАРА
Руковаоци: З. Марковић и С. Алабурић
Збирка кварталних крупних сисара Збирка терцијарних крупних сисара Збирка ситних терцијарних сисара Збирка ситних кварталних сисара Компаративна збирка ситних сисара
ЗБИРКЕ ИНСЕКТА
Руковаоци: А. Стојановић и М. Јовић
Општа збирка insecta Колекција инсеката Петра Новака

Колекција инсеката Института за заштиту
биља
Колекција инсеката Зорана Градојевића
Општа збирка Orthoptera
Колекција Orthoptera Боривоја
Лазаревића
Збирка Thysanoptera гајених биљака
Студијска збирка Thysanoptera
Поклон збирка Thysanoptera Габора
Јенсера
Поклон збирка Thysanoptera Рихарда цур
Штрасена
Историјска збирка Odonata
Збирка Odonata Живка Адамовића
Општа збирка Odonata
Збирка Neuroptera
Општа збирка Homoptera
Збирка Homoptera: Auchenorrhyncha
Љубодрага Јанковића
Иницијална збирка Heteroptera
Збирка Heteroptera Николе Кормилева
Студијска збирка Heteroptera
Збирка Heteroptera на гајеним биљкама
Збирка Coleoptera Недељка Кошанина
Општа збирка Coleoptera
Колекција Coleoptera Стјепана Свирчева
Колекција Coleoptera Јована Станчића
Колекција Coleoptera Guide Nonveillera
Збирка Coleoptera: Cicindelidae
Збирка Coleoptera: Cerambycidae
Збирка Coleoptera: Scarabeidae
Збирка Coleoptera Љубодрага Јанковића
Збирка Coleoptera околине Скопља С.
Војиновића
Збирка Diptera
Збирка Diptera: Tipuloidea Душке Симове
Збирка Syrphidae Слободана Глумца
Збирка Syrphidae Смиљке Шимић и Анте
Вујића
Збирка Diptera: Asilidae
Збирка Diptera: Nycteribia, паразити
слепих мишева
Збирка Diptera: Tachinidae Пелагије
Сисојевић
Колекција Lepidoptera Милоша Рогуље
Збирка Lepidoptera Момчила Зечевића
Збирка лептира Арчибалда Рајса
Збирка лептира Бошка Саламона
Збирка лептира Ивана Тошевског
Збирка лептира Индије Андраша Галца
Збирка лептира Африке
Збирка лептира Јужне Америке

Општа збирка Rhopalocera
 Колекција Rhopalocera Дурмитора
 Предрага Јакшића
 Општа збирка Heterocera
 Општа збирка Hymenoptera
 Општа збирка Chalcidoidea
 Збирка Hymenoptera: Apidae Живомира
 Васића
 Збирка Hymenoptera: Apoidea Зорана
 Мучалице
 Хербаријум Cecidologicum Душке Симове

ЗБИРКЕ БЕСКИЧМЕЊАКА (БЕЗ ИНСЕКТА)

Руковаоци:
 Б. Митровић, М. Јовић, А. Стојановић, и А.
 Маран Стевановић

Општа збирка косаца (Opiliones)
 Општа збирка паука Aranea
 Збирка Arachnida: Scorpiones
 Општа збирка Invertebrata
 Општа збирка сунђера
 Општа збирка корала
 Општа збирка Echinodermata
 Општа збирка Mollusca
 Збирка шкољки Анте Тадића
 Збирка рецентних пужева Петра
 Павловића
 Историјска збирка Gastropoda:
 lamellibranchiata; из збирке Лазара Докића
 Поклон збирка Hydrobioidea Павла
 Радомана
 Збирка Cephalopoda
 Збирка Endohelmintha риба Обедске баре
 Збирка ракова (Crustacea)
 Збирка Isopoda
 Збирка Chilopoda
 Збирка Diplopoda

ЗБИРКЕ РИБА

Руковаоци збиркама:
 Д. Вучић и Д. Ђурић

Студијска збирка риба
 Збирка експоната риба
 Osteолошка збирка риба

ЗБИРКЕ ГМИЗАВАЦА И ВОДОЗЕМАЦА

Руковаоци:
 А. Пауновић и Д. Ђурић

Студијска збирка водоземаца
 Збирка експоната водоземаца

Osteолошка збирка водоземаца
 Студијска збирка гмизаваца
 Збирка експоната гмизаваца
 Osteолошка збирка змија Милутина
 Радовановића
 Општа osteолошка збирка гмизаваца

ЗБИРКЕ ПТИЦА

Руковаоци:
 Д. Станковић, М. Раковић и Д. Ђурић

Студијска збирка птица
 Историјска збирка птица
 Збирка експоната птица
 Збирка јаја и гнезда
 Збирка скелета птица

ЗБИРКЕ СИСАРА

Руковалац: М. Пауновић

Студијска збирка сисара
 Историјска збирка сисара
 Збирка експоната сисара
 Збирка егзотичних сисара
 Југословенска збирка трофеја
 Збирка страних ловачких трофеја
 Збирка ловачког оружја и ловачког
 прибора

БОТАНИЧКЕ ЗБИРКЕ

Руковаоци:
 М. Никетић, М. Јовановић, Д. Ђорђевић
 Милутиновић, А. Савић
 и М. Несторовић

Колекција споменика природе Београда
 Дендролошка збирка инж. Александра
 Сигунова
 Компаративни хербар за палеоботаничку
 збирку Општа збирка маховина
 Генерални хербаријум Балканског
 полуострва
 Збирка воћа
 Збирка корова

ЗБИРКЕ ГЉИВА И ЛИШАЈЕВА

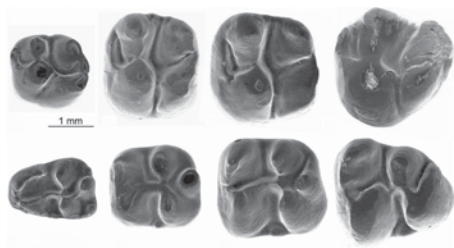
Руковалац: Б. Иванчевић

Збирка Mухомycota
 Миколошка збирка
 Лихенолошка збирка

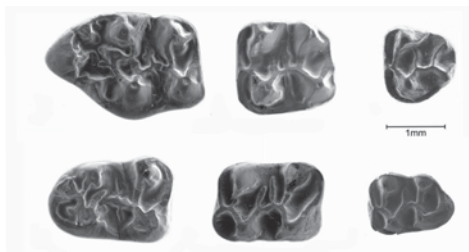
НОВЕ ВРСТЕ ЗА НАУКУ

Збирка је употпуњена са преко 2000 примерака зуба прикупљених током рада на различитим локалитетима у Србији. Описано је пет нових врста. Од тога три припадају новим родовима за науку. Инвентарисано је 827 примерака одонтолошких остатака 72 различите врсте ситних сисара палеогене и неогене старости.

Зоран Марковић и Милош Миливојевић

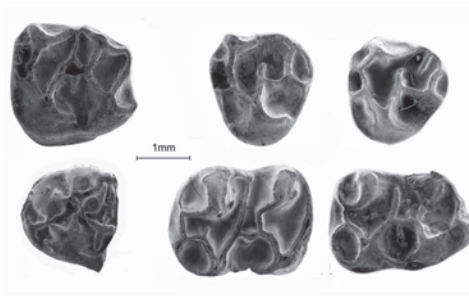
Inopinatia balkanica Marković, Wessels, van de Weerd and de Bruijn, 2017. Нови род и нова врста диатомиде, фамилије глодара чији су остаци по први пут пронађени у Европи. Налази су издвојени из палеогених седимената околине Бабушнице (источна Србија, Лужница)

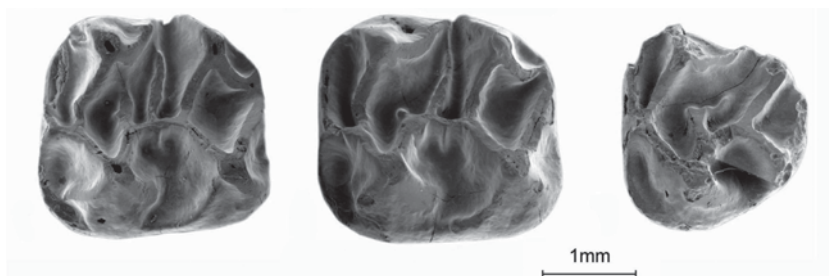
Mogilia miloshi Wessels, van de Weerd, de Bruijn and Marković, 2017. Нови род и нова врста Melissiodontinae из палеогена источне Србије

Mogilia latus Wessels, van de Weerd, de Bruijn and Marković, 2017. Још једна нова врста рода *Mogilia* (Melissiodontinae) из палеогена источне Србије

cf. *Edirnella* n. sp. 2. Нова врста Melissiodontinae из Стрелца (југоисточна Србија, Лужница)

cf. *Edirnella* n. sp 1
 Нова врста Melissiodontinae из Буштрања (југоисточна Србија)

У периоду од 9. до 21. маја 2017. године, др Зоран Марковић и Милош Миливојевић боравили су у лабораторијама Утрехтског универзитета (Холандија) ради израде мулажа зуба за Компаративну збирку фосилних ситних сисара Природњачког музеја у Београду.

На основу оригинала из збирки Геолошког факултета Утрехтског универзитета, урађено је преко 500 комада калупова појединачних молара и вилица са око 30 локалитета неогене и палеогене старости широм света. Такође, изливени су позитиви око 200 молара и вилица. Захваљујући колегама из Утрехта, др Хансу де Бруијну и др Вилми Веселс, на поклон је добијено око 1000 мулажа зуба из њихове Компаративне збирке.

У специјализованим лабораторијама Утрехтског универзитета за израду СЕМ фотографија, вршена је припрема за израду фотографија зуба пронађених на локалитетима у Србији (Звонце и Парагово).

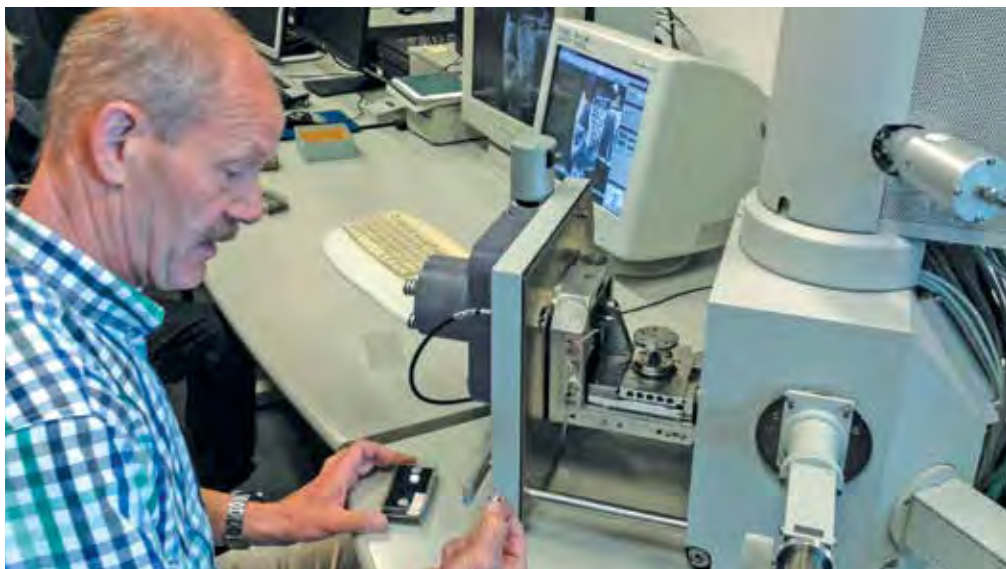
Трошкове пута и боравка у Холандији сносила је Фондација „Ханс де Бруијн“.

Опрема за припрему и израда мулажа

У збирци Утрехтског универзитета

Припрема за СЕМ фотографисање

ЗБИРКА ФОСИЛНИХ ГМИЗАВАЦА

Јаја диносауруса

Током маја месеца 2017, професор Влад Кодреа из Румуније (Babeş-Bolyai University) поклонио је Природњачком музеју делове љуски јаја диносауруса *Megaloolithes cf. siruguei*. Фосилизована јаја стара су око 66 милиона година и нађена су у околини насеља Налацвад у Трансилванији (Румунија).

Фосилни остаци
јаја диносауруса
Megaloolithes cf.
siruguei.

Фосилни остаци змије

Студент хидрогеологије Петар Војновић из Подсоје у Републици Српској поклонио је фосилне остатке змије cf. *Pachyophis woodvardi* нађене у околини Билеће (Босна и Херцеговина).

Драгана Ђурић

Фосилини остаци змије
cf. *Pachyophis woodvardi*

ЗБИРКА ЗУБА АЈКУЛА ИЗ ВИШЊИЦЕ

Средином 2017. проф. др Влад Кодреа (Babeş-Bolyai University) посетио је Природњачки музеј ради проучавања неидентификованог фосилног материјала. Током четвородневне посете (од 29. маја до 2. јуна 2017) др Кодреа се упознао како са важнијим питањима из геологије Србије, тако и са збиркама Природњачког музеја. Посебно интересовање је показао за збирку зуба ајкула из средњомиоценских (баденских) седимената Вишњице код Београда.

Недавно је др Кодреа заједно са кустосом Природњачког музеја у Румунији (Brukenthal National Museum, Natural History Museum) публиковао збирку зуба ајкула нађених у Румунији. Сходно томе, договорено је да се организује сарадња између наше две институције и да се слична публикација направи и за збирку зуба Природњачког музеја у Београду.

Гордана Јовановић

ЗБИРКА ФОСИЛНИХ МЕКУШАЦА СРБИЈЕ

Крајем новембра 2017. године, др Весна Димитријевић, професорка Филозофског факултета у Београду, и колегинице из Археолошког и Етнолошког института Пољске академије наука, Алдона Курзавска (Aldo-

Рад у збирци са колегиницама из Пољске

на Kurzawska) и Табака Собковиак (Tabaka Sobkowiak) посетиле су Природњачки музеј у Београду.

Тема интересовања била је збирка фосилних мекушаца из Србије, сакупљена у седиментима неогене старости, првенствено она фосилна група која је пронађена у археолошким ископинама заједно са остеоолошким остацима људи. То су представници класа пужева, скафопода и шкољки: денталијуми, глицимериси, пектени, конуси, спондилуси и др.

Гордана Јовановић

ОПШТА ПАЛЕОБОТАНИЧКА ЗБИРКА

Током 2017. године Природњачки музеј је откупио неколико вредних примерака фосилних биљака од којих посебно треба издвојити листове семених папрати *Glossopteris* и фрагмент строматолита.

Глосоптерис (*Glossopteris*) је семена папрат која је током карбона и перма (пре око 280 милиона година) насељавала континенте Јужне хемисфере. Ова врста никада није забележена нити нађена на Северној хемисфери и због тога сваки примерак фосилизованих листова глосоптериса представља реткост. Глосоптериси који се сада налазе у збирци Природњачког музеја у Београду нађени су у Аустралији.

Други примерак велике научне и музеолошке вредности је комад строматолита старог 3,5 милијарде година. Строматолити су продукти модрозелених алги (цијанобактерија), и представљају најстарије фосилне доказе постојања живота на Земљи. Природњачки музеј је откупио један фрагмент таквог строматолита, и на тај начин у своје збирке уврстио један од најстаријих фосила на свету.

Листови семене папрати глосоптерис, перм, старост око 280 милиона година, Нови Јужни Велс, Аустралија, инв. бр. 1445 и 1447

Деса Ђорђевић Милутиновић

Део строматолита, старост 3,5 милијарде година, Стрелеј пул (Strelley Pool), Аустралија, инв. бр. 1448

ГЕНЕРАЛНИ ХЕРБАР БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА

ПРВИ НАЛАЗ ПАТУЉАСТЕ ЕФЕДРЕ *Ephedra distachya* L И ГРУПЕ *Gnetophyta* У СРБИЈИ

Током јуна 2017. године стручњаци Природњачког музеја први пут су констатовали присуство реликтне биљке ефедре (*Ephedra distachya* L.) у Србији и посебног разреда (*Gnetophyta*) којем припада. Поређења ради, у животињском царству посебним разредима припадају кичмењаци и инсекти. Ови необичне зимзелени безлисни жбунови са црвеним бобицама, чије гране често висе преко стена, могу се приметити у приморју где расте неколико врста. У приморским крајевима их зову вилина брада, метлина, коситерница или власац, а заједнички латински назив им је *Ephedra* L. Ово име је свакако познато и по лековитом алкалоиду ефедрину који се некада из њих добијао, а данас се производи синтетичким путем. Иначе, концентрација ефедрина је веома мала код европских врста, због чега се у народној медицини користе само још у Кини где расту врсте са богатијим садржајем овог једињења.

Поменута група биљака којој ове врсте припадају древног је порекла и настала је пре око 250 милиона година, што значи да је старија од диносауруса, четинара, цветајућих биљака, а према неким наговештајима од те групе су се чак касније одвојили и гинко и цикас палме. У једном периоду, због експанзије биљака цветница, читавој групи је претило истребљење, али су се ипак неке врсте касније промениле и прилагодили, делом захваљујући и ефедрину који их штити од инсеката, тако да је већина данашњих врста настала нешто пре Леденог доба. Интересантно је да су ови жбунови често адаптирани на екстремно сушне услове средине, где друге биљке не могу да опстану. За потребе размножавања у пазуху грана развијају се посебне структуре које се називају лажним цветовима, због чега је и у научним круговима донедавно постојала погрешна теорија да и биљке цветнице воде порекло од исте линије. У питању су, заправо, посебни органи који су током еволуције настали редукцијом читавог скупа шишарки (тачније стробилуса) и који по грађи донекле подсећају на праве цветове. Врсте се често опрашују ветром, али за неке од њих постоје посебни мољци који су активни током ноћи када се хране слатким нектаром, а за узврат преносе полен на друге јединке ефедре. Код једне приморске врсте недавно је откривено да је лучење слатког нектара биљке у потпуном складу са месечевим менама, што значи

Локалитет и станиште патуљасте ефедре (*Ephedra distachya* L.) у Србији у околини Књажевца: а) локалитет; б) кречњачке стене са ефедром; с, д) степски фрагменти на камењарима и формације шибљака.

да је за време пуног месеца, када је видљивост најбоља, најинтензивније и излучивање. Оваква појава до сада није била забележена у биљном царству.

Иако је одавно познато да су ефедре распрострањене у топлијим и сувљим деловима Балканског полуострва, па и у суседним земљама, за постојање

Патуљаста ефедра (*Ephedra distachya* L.) на природном станишту у Србији –
а) зелене; б) црвенкасте; с) наранџасте и д) жуте јединке

представника овог рода у флори Србије није било ни наговештаја. Ипак, током прошлгодишње флористичке екскурзије у околини Књажевца, др Марјан Никетић, кустос музеја, наишао је на малу популацију патуљасте ефедре (*Ephedra distachya* L.) у подножју Старе планине, на заштићеном подручју Парка природе. Своје откриће је недавно публиковао у научном часопису *Botanica Serbica* (Niketić 2018). У питању је полужбун висине до 10 (20) цм који се опрашује ветром, код којег постоје мушке и женске јединке (као нпр. код гинка, тисе и зеленике), од којих женске дају (лажне) црвене бобице (заправо семена са меснатим омотачем). За разлику од познатих

медитеранских ефедри, наша биљка води порекло из пустињских и полу-пустињских крајева централне Азије и претпоставља се да је населила ове крајеве током Леденог доба. У Азији је честа на пешчаним динама, на сланом земљишту, као и на каменитом тлу, док се на подручју Европе (Медитеран до Атлантика) углавном среће на пешчаним плажама поред обала мора и океана. По еколошкој прилагодљивости и типу распрострањења ова биљка је свакако јединствена у нашој и европској флори. Понекад зађе и дубље у континентални део као нпр. у Бугарској, где се налази и најближа популација, удаљена свега двадесетак километара од границе са Србијом. Биљка је у Србији нађена на стеновитом гробу на коме доминирају и жбунови јоргована, док патуљаста ефедра расте на веома експонираним и голим партијама, где друге биљке тешко опстају. На површини мањој од 200 м² констатовано је једва седамдесет јединки које због прошлогодишње суше нису 'цветале' нити су развиле своје веома декоративне 'бобице'. Због дуготрајне изложености сунчевим зрацима, уобичајено је да су гране прошаране црвенкастим до наранџастим нијансама, али су због превелике суше неке јединке скоро дехидрирале што је довело до жуте обојености. Значајан фактор угрожавања је и зрастање, а потенцијално може бити и сакупљање. У циљу очувања ове изузетно ретке и угрожене врсте и њеног станишта, у сарадњи са надлежним институцијама, ускоро ће бити предузете и конкретне мере заштите.

Литература: Niketić, M. (2018): *The first record of Ephedra distachya L. (Ephedraceae, Gnetophyta) in Serbia. Biogeography, coenology, and conservation.* – *Botanica Serbica* 42(1): 123-138.

Марјан Никетић

ЗБИРКА ГМИЗАВАЦА

Током 2017. збирци гмизаваца поклоњена су два необична експоната.

Предраг Радосављевић, узгајивач из Београда, поклонио је Музеју угинулог албино питона, а госпођа Ивана Денић је поклонила препарирану главу нилског крокодила (*Crocodylus niloticus*) угинулог 1990. године на фарми крокодила у Зимбабвеу 1990. године.

Глава нилског крокодила (*Crocodylus niloticus*), Зимбабве

У периоду од 1997. до 2017. године, Студијска збирка *Heteroptera* (стенице) обogaћена је новим примерцима са локалитета Засавица. Примерке су сакупили и поклонили Музеју шумарски техничар Михајло Станковић (Покрет горана Сремска Митровица), који их је сакупљао током свог свакодневног рада на терену и у периоду од 2006. до 2012., дипл. биолог Марко Шћибан (Научно-истраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић“ Нови Сад).

Поменути примерци се налазе у Ентомолошкој збирци Природњачког музеја у Београду, а идентификацију су урадиле др Љиљана Протић и дипл. биолог Јелена Шеат (ХабиПрот, Београд). Прелиминарни резултати на истраживању фауне *Heteroptera* Засавице саопшteni су на IX Симпозијуму ентомолога Србије, 2013. године.

Примерци *Heteroptera* уловљени у Засавици.

Течна збирка *Heteroptera* са локалитета Засавица.

На подручју Специјалног резервата природе „Засавица“ утврђено је 218 врста стеница из 30 фамилија. Већина забележених *Heteroptera* су широко распрострањене европске и палеарктичке врсте које су присутне на бројним локацијама широм Србије, међутим, треба поменути неке које се ретко срећу код нас: *Chartoscirta elegantula* (Fallén), *Metapterus caspicus* (Dohrn), *Piezocranum simulans* Horváth, *Strongylocoris niger* (Herrich-Schäffer) и *Thyreocoris fulvipennis* (Dallas).

У обрађеном материјалу *Heteroptera* уловљених на Засавици утврђено је и пет инвазивних врста: *Amphiareus obscuriceps* Poppius (Anthocoridae), *Corythucha arcuata* (Say) (Tingidae), *Corythucha ciliata* (Say), (Tingidae), *Leptoglossus occidentalis* Heidemann (Coreidae), *Nezara viridula* (Linnaeus).

Фото: Александар Стојановић (фотографије збирке)
и Михајло Станковић (фотографије Засавице)

Шуме и пашњаџи, станишта *Heteroptera* у Засавици

Примерци из Збирке *Heteroptera* Природњачког музеја у Београду публиковани су у неколико наврата¹:

- Protić, Lj.**, Stanković, M. (2013): Preliminarna istraživanja Heteroptera Zasavice. IX *Simpozijum entomologa Srbije*, Tara, p. 34.
- Protić, Lj.**, Stanković, M. (2015): New research on the fauna of Heteroptera in Bosnia-Herzegovina. *Acta entomologica serbica*, 2015, 20: 13-28.
- Protić, Lj.** (2016): Checklist of Heteroptera of Montenegro. *Ecologica Montenegrina*, Special Issue: Advances in Zoology: Papers Dedicated to the memory of academician Božidar Ćurčić, vol. 7: 350-393. The journal is available on line at www.biotaxa.org/em.
- Gligorović, B., Savić, A., **Protić, Lj.**, Pešić, V. (2016): Ecological patterns of water bug (Hemiptera: Heteroptera) assemblages in karst springs: a case study from central Montenegro. *Oceanological and Hydrobiological Studies. International Journal of Oceanography and Hydrobiology*, 45 (4): 554-563.
- Protić, Lj.**, Šeat., J. (2016): Records of the alien sycamore seed bug *Belonochilus numenius* (Say, 1832) (Heteroptera) in Serbia. *Acta entomologica serbica* 21: 13-19. DOI: 10.5281/zenodo.198280.
- Protić, Lj.** (2016): *Dimorphocoris sauli* (Heteroptera: Miridae), a new species for the faunas of Serbia and Montenegro. *Bulletin of the Natural History Museum*, 9: 95-105. doi:10.5937/hnhmb1609095P.

Др Љиљана Протић
Ентомолог, Музејски саветник у пензији

¹ Публикације из 2017. год. Погледати у делу Музеј на папиру.

РЕПЛИКЕ ЛОБАЊА СИСАРА

Збирка сисара је у 2017. години обогачена и репликама лобања сисара. Купљено је 12 реплика лобања различитих врста сисара који не живе на нашим просторима: лобање мужјака и женке низијске гориле, лобања мужјака кљунара, тропрстог мравоједа, тропрстог лењивца, летећег лемура, тупаје, цеvozупца, планинске гориле, изумрлог тасманијског вука и лобање, две моринске врсте: кита убице и дугонга. Поред лобања сисара који не живе на нашим просторима Збирка сисара је обогачена и реплика лобање домаће мачке. Фотографије музејских експоната, реплика лобања: Јелена Богосављевић.

Кагуан, летећи лемур
Cynocephalus volans

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flying_Lemur_%26_Baby,_Bohol.jpg

Тасманијски вук
Thylacinus cynocephalus,
литографија Mammals of
Australia John Gould

Цеvozубац, аардварк,
Orycteropus afer

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SanWild17.jpg>

Орка, кит убица
Orcinus orca

Тропрсти мравојед
Myrmecophaga tridactyla
Аутор: Malene Thyssen,

<http://commons.wikimedia.org/wiki/User:Malene>

Горила
Gorilla gorilla

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Male_gorilla_in_SF_zoo.jpg

Морска крава, дугонг,
Dugong dugon

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c4/Dugong_at_the_Sydney_Aquarium_%283506496824%29.jpg

Кљунар (мужјак)
Ornithorhynchus anatinus

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ornithorhynchus.jpg>

Јелена Богосављевић
Милан Пауновић

Природњачки музеј је 2017. године откупио ловачке трофеје од госпође Естеле Лалевић. Трофеји су припадали југословенском дипломати и политичару, Душану Лалевићу, који је откупљене трофеје набавио 50-их година прошлог века током службовања у Африци и лова у СФРЈ. Међу откупљеним трофејима налазе се рогови јелена, срндаћа, козорога, велике и мале куду антилопе, као и кљове брадавичасте свиње.

Рогови куду антилопе (*Tragelaphus strepsiceros*), срндаћа (*Capreolus capreolus*) и козорога (*Capra ibex*).

Јелена Богосављевић
Милан Пауновић

Дародавци у 2017. години

Захваљујући многобројним љубитељима природе, културе и науке, музејске збирке су и ове године приновљене новим експонатима које су поклонили: Рајка Радоичић из Београда, палеонтолог у пензији (рудист *Pironea timacensis*, источна Србија, Бачевица); Марија Ивановић из Будве у Црној Гори (шишарка араукарије, Будва); Александра Маран Стевановић, кустос палеонтолог из Београда (стене, Златибор, Ужичка Пожега, Косјерић); Весна Живков, археолог и Алдена Милев, студент из Бребевнице код Димитровграда (фосилне школке, амонити, белемнити и брахиоподе); Петар Војновић, студент хидрогеологије из Подсоје у Републици Српској (фосил змије cf. *Pachyophis woodvardi*, Билећа, Босна и Херцеговина); Влад Кодреа, професор геологије на Универзитету у Клужу, Румунија (фрагменти диносаурусових јаја *Megaloolithes* cf. *siruguei*); Михајло Станковић, стручни сарадник резервата Засавица (инсекти *Odonata*); Ивана Денић (глава крокодила *Crocodylus niloticus*, Зимбабве); Предраг Радосављевић, узгајивач из Београда (албинопитон); Божо Фрајман, професор на Универзитету у Инзбруку, Аустрија (хербарски материјал из Европе и са Кавказа).

Поред појединаца Природњачки музеј је добио примерке мулажа зуба ситних фосилних сисара, направљених у лабораторији Утрехтског универзитета (Utrecht University) у Холандији. Поклоњено је 1146 примерака сисара са више локалитета Европе, Азије, Северне Америке и Африке.

ГАЛЕРИЈА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

ЗГРАДА СТРАЖЕ НА ВЕЛИКОМ РАВЕЛИНУ

Од 1993. Галерија Природњачког музеја у Београду

Зграда страже на Великом равелину се налази на простору Горњег града Београдске тврђаве, између Спољне Стамбол капије и Карађорђевог капије. Временом много неутемељених историјских података и предања везивало се за овај објекат. Једно време веровало се да је у њој одржана прва скупштина Карађорђевих устаника, а између два светска рата, како каже легенда, у њој је живео београдски везир Мустафа-паша, кога су убили јаничари 1801. године. Сходно овом уверењу, актуелно је било и предање да је зграда, поред резиденције Мустафа-паше, представљала и прву ложу Слободних зидара у Београду.

Ипак, већина ових предања потиче из времена након Првог светског рата. У бројним путописним делима и описима Београда и његових знаменитости у периоду пре 1914. године не спомиње се овај објекат. Вероватно је узрок у томе што је Београдска тврђава била затворена за јавност, јер је у то време имала војну функцију, па стога ретки детаљнији описи простора и знаменитих објеката унутар утврђења не дају никакву информацију о историјату и значају зграде данашње Галерије Природњачког музеја.

Након 1918. године и делимичног отварања Београдске тврђаве за јавност, оживела су бројна усмена предања везана за историјат Зграде страже на Великом равелину. Тако по тврдњи Сретена Стојковића, у Београду је за време турске власти постојала Ложа слободних зидара „Али-Коч“, смештена у згради на Београдској тврђави: „...Зна се да је до 1848. постојала у самом граду Турска ложа „Али-Коч“, коју су посећивали гдекоји варошки Срби. Она је у оној згради између прве и друге градске капије, у којој је била градска амбуланта, а чију фасаду украшавају троугао и египатски стубови на улазу...“ Доцније је та Ложа премештена из града и до бомбардовања 1862. налазила се у вароши испод капије Главне полиције. Исте године др Војислав Кујунџић бележи да су на прелазу из XVIII у XIX век међу члановима београдске ложе у стану Мустафа-паше били Јанко Катић, Петар Ичко, браћа Чардаклије (Поповићи), Рига од Фере, као и Доситеј Обрадовић.

Највероватније, сходно том уверењу, Београдска општина одлучује 1930. године да објекат преда на чување и употребу Великој ложи слободних зидара у Југославији, образложивши своју одлуку следећим речима: „Да се у знак признања оним генерацијама, чија хумана дела и данас надахњују све поборнике правде, милосрђа и науке, за вечни спомен Мустафа-паше „Српске Мајке“, Риге од Фере, митрополита Петра, војводе Јанка Катића и других заслужних мајстора Прве слободно-зидарске ложе у Београду, а у сагласности са регулационим планом, преда на чување и употребу Великој ложи Југославије зградица на шеталишту кодулаза у горњи град, некадашња војна амбуланта, чим Општина ову буде примила од Министарства војске и морнарице“.

Дубоку увреженост ове легенде и повезаност порекла објекта са првом масонском ложом Србије, као и углед и значај који је поседовао, потврђује и одлука градских власти Београда из 1935. године. На седници Грађевинског

Општинске новине 1930. бр. 15

се у овом објекту отвори Музеј слободног зидарства, а за поставку Музеја били би задужени истакнути масони Милан Прелог из Загреба и Владимир Ђоровић из Београда.

Са промењеним политичким околностима, након Другог светског рата, објекат је добио нову намену, па је 1957. године у згради отворен Музеј шумарства и лова и до данашњег дана задржана је његова изложбена и музејска функција, као Галерија Природњачког музеја.

Услед недостатка адекватних извора најпрецизније датовање настанка објекта се може извршити на основу доступних историјских карата. На плановима с краја XVIII и почетка XIX века објекат није приказан. Први пут се појављује на једном турском плану из четврте деценије XIX века, где је означен као караула, па се може закључити да је настао као објекат војне намене, у трећој или четвртој деценији XIX века. У контексту таквог уверења сведочи још један картографски извор из нешто каснијег периода XIX века. Реч је о турском плану из 1862-63. године, чији је аутор највероватније Рашид-беј. Иако топографски непрецизан, план евидентира постојеће објекте на Београдској тврђави, са детаљном легендом, а објекат Зграда на Великом равелину је означен као караула.

Ови извори су од примарног значаја за идентификацију аутентичне функције објекта, будући да се на поменути плановима појављује већи број караула лоцираних у оквиру варошког утврђења, што указује да је објекат на Великом равелину Београдске тврђаве подигнут за смештај тврђавске страже која је чувала главни прилаз на правцу Стамбол капије.

одбора Општине града Београда, одржаној 2. XII 1935. године, разматрано је доношење Уредбе о заштити београдских старина. Том приликом је генерал Вуковић, тадашњи управник Војног музеја, предложио да се у оквиру Београдске тврђаве посебна пажња обрати на већи број објеката међу којима помиње и Ложу слободних зидара (Стан Мустафа-паше).

Такође, у међуратном периоду постојале су и идеје да

Музеј шумарства и лова, на слици Олга Станковић

Аутентичан изглед зграде страже на Великом равелину познат је са једне фотографије из 1867. године, чији је аутор Анастас Јовановић. На фотографији примећујемо да је објекат у лошем стању, а такође и да је фронтална фасада ка Стамбол капији била полихромно обрађена, као и да је објекат покривен ћерамидом.

Фотографија А. Јовановића, снимљена 1867.

У складу са наменом простора Београдске тврђаве, Зграда страже задржава војну функцију, а познато је да је у том објекту током Првог светског рата једно време била смештена и војна амбуланта.

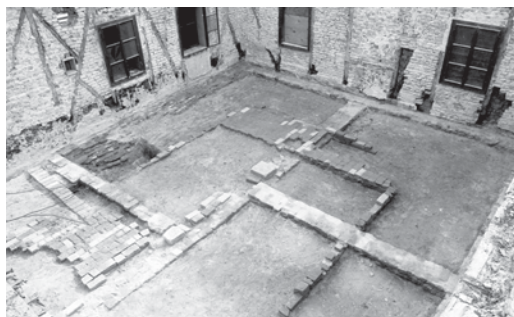
Током 1993. године, због лошег стања објекта, предузети су археолошки и архитектонски истраживачки радови, а зграда је подвргнута конзерваторској интервенцији. Откривено је да је зграда подигнута на нешто старијим објектима. Током шесте деценије XVII века, када је подигнут Велики равелин, изведена је и једна мања просторија димензија 6x6 m, са полуобличастим сводом и ходником дугим 13,5 m који се простира до рова испред Стамбол капије, а на карти из 1790. године који приказује подземне објекте на Београдској тврђави, идентификована је као барутни магацин. Поред ове просторије, вероватно из истог периода потиче и засведени канал, односно део водоводне линије, који је послужио као део темеља источног зида зграде.

Зграда у основи има облик слова Т. Прву просторију чини предворје у облику издуженог правоугаоника, из које се улази у главну велику одају, а фланкирају је две бочне просторије. Под је у аутентичном облику вероватно био поплочан опеком, а цела горња конструкција је рађена у бондрук систему, са испуном од опеке. У углу између бочног крила зграде и источног зида постојао је један анекс, који је накнадно порушен.

Фронтална фасада ка Унутрашњој Стамбол капији је репрезентативно конципирана. У композиционој шеми декоративни и просторни акценат је дат на средишњем ризалиту помоћу четири полукружна пиластра који

Лагум испод зграде Галерије
Природњачког музеја

Истраживачки радови, 1993. година

носе троугаони тимпанон и полукружним прилазним степеништем. Овакво решење одражава концепт класичне троделне хоризонталне поделе са базисом од притесаног камена и степеништем у првој зони, стубовима, пиластрима и прозорима у другој зони и складно профилисаном венцу и тимпанону у трећој. Бочне фасаде су реализоване скромније, с декоративним акцентом који почива на венцу.

Аутор архитектонског пројекта Зграде страже је непознат, али с обзиром на војну функцију и сведеност декоративног решења објекта, може се претпоставити да је био инжењер.

Својим обликом, општом концепцијом и начином обраде фасада, Зграда страже на Великом равелину се стилски може дефинисати као турска варијанта класицизма. У развоју београдске архитектуре она представља један од ретко сачуваних профаних објеката архитектуре класицизма као и кућа Милоја Божића, данас Музеј позоришне уметности, кућа Цветка Рајовића, касније „Реалка“, а данас Педагошки музеј, Министарство финансија - Милошев дворац у Београду (не постоји), Ђумрукана (Управа царина) у Београду и ресторан „Грчка краљица“. Будући да задржава елементе традиционалне архитектуре у детаљнијој стилској дефиницији, Зграда страже се може описати као прелазно решење од оријенталног ка класицистичком стилу. Због својих архитектонско-урбанистичких и културно-историјских вредности, Зграда страже на Великом равелину представља значајно материјално сведочанство историјског развоја града Београда и Београдске тврђаве, која репрезентује сву слојевитост архитектонског и културног наслеђа.

Александар Божић,
Завод за заштиту споменика
културе града Београда

Од 1993. Галерија Природ-
њачког музеја у Београду

О Музеју и о **124** музејске збирке
брине се **41** запослени природњак.
Међу њима налази се:

25 кустоса

2 препа
ратора

3 конзер
ватора

1 библио
текар

2 техни
чара

Али такође и:

9 виших кустоса

8 музејских
саветника

11 доктора наука

1 виши
препаратор

2 виша
конзерватора

140 000 посетилаца од којих је
30 000 посетило Галерију на Калемегдану

60 дечјих
радионица

35 одржаних
предавања

26 објављених
радова

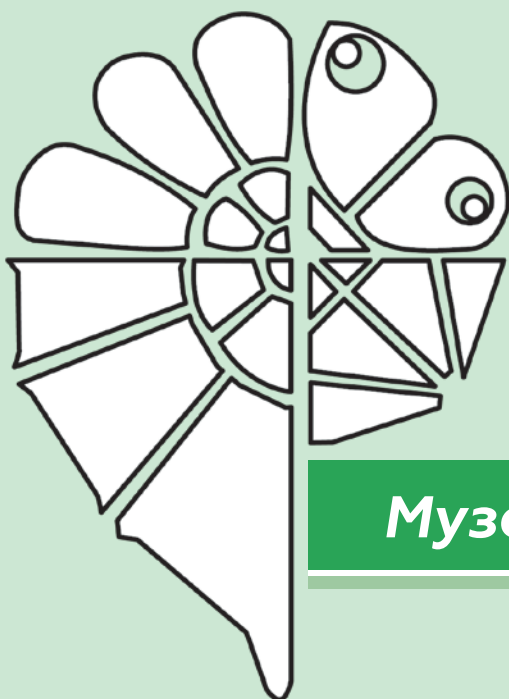
24 пројекта

16 изложби, од тога **3** у Галерији на
Калемегдану и **13** путујућих.

6 нових
издања

15 учешћа на стручним
и научним скуповима

10 200 нових примерака у збиркама +
6 тона седимента у коме тек треба да се
открије шта све од фосила садржи. Од тога:
8300 предмета је донето са терена, **1656**
добијено на поклон, **217** је откупљено.

Музеј у природи

Прва детаљна стратиграфска истраживања седимената овог терена урађена су на профилу откривеном у потоку Сумијевац. У сарадњи са Зораном Живановићем, кустосом Завичајног музеја у Коцељеву и Јовицом Јовановићем, дипломираним инжењером Геолошког завода, из неколико откривених слојева су узети узорци за палеонтолошке анализе. Са биостратиграфског аспекта су проучавани кречњачки нанопланктон, фораминифере и неки мекушци. Анализе кречњачког нанопланктона је урадио др Стјепан Ћорић, а фауну фораминифера др проф. Сејфудин Врабац. Ова истраживања, заснована првенствено на фораминиферама, дала су различите резултате о старости седимената, што је био повод да се у оквиру пројекта „Најстарији трагови Панонског мора на теренима Србије“ изврше нова теренска истраживања.

Теренска истраживања

Током средњег миоцена (бадена), на теренима Србије и околних региона дошло је до велике трансгресије мора Паратетиса, код нас познатијег као Панонско море. Већ у доњем бадену, пре више од 14 милиона година, велики делови Србије, који су у претходном периоду били копнена или језерска средина, преплављени су овим морем. Изглед тадашњег палеорељефа и утицај тектонских догађаја омогућили су трансгресију на ове просторе. Досадашња сазнања показују да је права морска средина на просторима Србије опстала око 1,5 милиона година. У то време терени шире околине Коцељеве представљали су најјужнију границу Панонског басена, због чега су ови седименти од посебног значаја за геолошка проучавања. Садрже изузетно богат фосилни материјал: нанофосили, фораминифере, остракоди, мекушци, остаци јежева, риба и др.

Гордана Јовановић

Српско геолошко друштво (СГД) организовало је геолошку екскурзију на подручју Ђердапа и његове околине у периоду од 12. до 15. маја 2017. године због великог интересовања колега, чланова Бугарског геолошког друштва и њихове жеље да нешто ново сазнају и науче о овом делу источне Србије. Поменута екскурзија прелиминарно је заказана током боравка и одржаног предавања по позиву на међународној конференцији Бугарског геолошког друштва у Софији, децембра 2016. године. На граничном прелазу Градина, госте из Бугарске дочекали су чланови СГД: М. Ганић (председница СГД), Д. Миловановић, Д. Рабреновић, В. Драгишић, З. Стевановић, А. Маран Стевановић, Љ. Рундић, Ј. Ковачевић и З. Бојић.

СГД екскурзија - НП Ђердап

Геопарк Ђердап у оснивању налази се у североисточној Србији, а река Дунав уједно представља природну и административну границу између Републике Србије и Републике Румуније. Геопарк обухвата територију од 1.330 квадратних километара, укључујући и подручје Националног парка Ђердап, основаног 1974. године, али превазилази његову територију за додатна 692 квадратна километра. Обухвата приобални појас Ђердапске клисуре у средњем току Дунава и његово залеђе – деловепланинских масива Голубачке планине, Кучај и Мироч.

Ђердапска клисура је најмаркантнији природни феномен на подручју геопарка. На свом путу од Голупца до Кладова, на дужини од 117 километара, Дунав се усеца у обод Јужних Карпата, спајајући Панонски басен на западу и Дакијски басен на истоку. Дуж клисуре откривени су бројни објекти геонаслеђа из готово свих периода геолошке историје, од протерозоика до данас. Ово је уједно и један од најбоље проучених полигона Балканског полуострва, који су истраживали и дан-данас истражују реномирани национални и интернационални геолози, геоморфолози, ботаничари, зоолози, археолози, историчари и етнографи.

Теренска екскурзија обухватила је обилазак појединих геолошких и геоморфолошких феномена, који су у складу са претходно дефинисаним критеријумима категоризовани као објекти геонаслеђа од интернационалног и националног значаја – прерасте реке Вратне, фосилоносни локалитет Песача, кањон Бољетинске реке, локалитет са метаморфним стенама „Гнајс Голубиња“, видиковац Голо брдо, Рајкову пећину, Ваља прераст, али и површин-

ски коп Мајданпек, геолошку изложбену поставку П. Живковића у Музеју рударства у Мајданпеку, као и најзначајније културно-историјске знаменитости – Лепенски вир, Голубачку тврђаву и Рајачке пимнице.

Уводна предавања о геолошкој грађи и минералним ресурсима источне Србије и о геопарку Ђердап у оснивању одржали су професор Драган Миловановић и кустос Природњачког музеја Александра Маран Стевановић у Центру за посетиоце Националног парка Ђердап, Доњи Милановац. У име Националног парка Ђердап, учеснике екскурзије поздравио је Ненад Радаковић, помоћник директора. Занимљив чланак о утисцима понетим са ове екскурзије, који је припремио геолог Љубомир Методијев, заменик председника Бугарског геолошког друштва, заинтересовани могу погледати на интернет страници СГД: <https://www.sgd.rs/128-clanak-bgd-djerdap>.

Александра Маран Стевановић

СГД екскурзија - фосилоносни локалитет
Песач

СГД екскурзија - Рајкова пећина
(околина Мајданпека)

ИСПИТИВАЊЕ СРЕДЊОМИОЦЕНСКИХ СЕДИМЕНАТА

Теренске активности у Сланцима су започеле већ половином фебруара. Оскудна вегетација и неуобичајено лепо време омогућавали су приступ локалитетима. У неколико наврата ископан је средњомиоценски седимент. Из њега је просејавањем издвојено мноштво остатака фосилних кичмењака. Близина налазишта (око 15 километара од Музеја) омогућава честа узорковања са овог локалитета. Тиме се врло ефикасно употпуњавају све Збирке терцијарних кичмењака представницима фосилне асоцијације јединствене не само за Србију, већ и за југоисточну Европу.

Ако је било повољних временских прилика током зиме и пролећа, то се не може рећи за лето и јесен. Честе кише и ниске температуре успоравале су сушење седимента, а самим тим и цео процес рада. То се нарочито испојило у Тавнику где је екипа била приморана да ноћ проведе у колима уместо у

Тавник, поток Вољавча – смештај екипе Музеја на самом локалитету

За сушење седимента треба искористити сваки тренутак без кише

шатору који је био потопљен. Ништа боља ситуација није била ни током јесење кампање у оквиру пројекта „Палеоген - истраживање најстаријих сисара Балкана“.

*Зоран Марковић и
Милош Миливојевић*

Просејавање седимента у потоку Вољавча

ТЕРЕНСКЕ АКТИВНОСТИ НА ПОДРУЧЈУ ФРУШКЕ ГОРЕ И ЈУГОИСТОЧНЕ СРБИЈЕ

Ове године стандардној екипи Природњачког музеја у Београду и Геолошког факултета Утрехтског универзитета коју чине др Зоран Марковић, Милош Миливојевић, др Ханс де Бруијн (Hans de Bruijn) и др Вилма Веселс, (Wilma Wessels) придружује се и др Ана ван де Верд (Ane van de Weerd). Настављене су активности на раније истраживаним локалитетима

Преглед седимента се вршио на самом локалитету

палеогене старости у циљу употпуњавања збирки Музеја. То су следећа налазишта: Парагово, Звонце, Раљин, Нашушковица, Буштрање и Враниште.

Најобимнија ископавања извођена су у атару села Парагова (Фрушка гора). Из слојева у Новоселском потоку ископано је око три тоне седимента који је транспортован у Бабушницу, где је обављено сушење, док је просејавање на системима сита рађено у Љуберађи, селу надомак Бабушнице.

Међународна екипа на ископавању у Новоселском потоку у Парагову

Утовар седимента из Парагова (око 3 тоне) и припрема за транспорт у Бабушницу

Импровизирана лабораторија у мотелу „Нина“, остала је у функцији

Прелиминарни преглед седимента обављање у импровизованој лабораторији, такође у Бабушници у мотелу „Нина“. Упоредо са обрадом материјала из Парагова, вршена су ископавања у Звонцу, Валнишу, Нашушковици и Раљину. Анализа фосилног материјала и идентификација изводе се паралелно у лабораторијама Природњачког музеја у Београду и Геолошког факултета Утрехтског универзитета. Боравак и рад на терену и у лабораторијама финансирани су средствима Министарства културе Републике Србије и Фондације „Hans de Bruijn“.

Екипа у припреми за „нови“ радни дан – Буштрање, очекивање нових налаза

Ископавање и просејавање седимента у околини Бабушнице

Ископавање и просејавање седимента у околини Бабушнице

Зоран Марковић и Милош Миливојевић

БАЊАЛУКА – ЛЕПОТЕ КАМЕНА, ЗНАМЕНИТОСТИ И ЉУДИ

У периоду од 3. до 7. јануара 2017. године, у сарадњи са Институтом за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда, Татјана Милић Бабић обавила је службено путовање/терен на подручје Бањалуке (Република Српска, Босна и Херцеговина). Први дан путовања требало је започети дан раније (2. јануара), али је из техничких разлога (припрема возила за пут у зимским условима) дан поласка померен за 3. јануар.

Циљ путовања био је упознавање геолошке грађе овог подручја у складу са околностима на терену у овом периоду године, затим прикупљање примерака за Петролошку збирку, као и сакупљање одговарајућих информација од значаја за музејски рад попут фотографија, бележака са терена и сл.

Временске прилике су биле горе од очекиваних, али смо се „у ходу“ њима прилагођавали. Резултати теренског рада могли би се класификовати на следећи начин.

ОБИЛАЗАК ДЕЛА ПЕТРОЛОШКИХ ИЗДАНАКА КРЕЧЊАКА

Српске Топлице је насеље на подручју Бањалуке које има неколико термално-минералних извора у кречњацима. У условима када је суво, релативно топло и без падавина много је лакше приступити изданцима. Али, у

условима снега, леда и магле, какви су били за време нашег боравка, сваки покушај узимања петролошких примерака или фотографисања, био је ризичан због могућег пада или прелома. Због тога је и наше подручје истраживања сведено на мањи, али атрактиван, простор, довољно сигуран за рад и кретање. Узет је један већи примерак кречњака и направљено је више фотографија места узорковања и околине.

Узимање узорка кречњака у Српским Топлицама (ранији назив Горњи Шехер). Десни доњи угао слике – извор термалне воде, а леви горњи угао – изданак кречњака

ОБИЛАЗАК КАМЕНИХ ГРАЂЕВИНА

Једна од камених грађевина је и тврђава Кастел, најстарији историјски споменик у Бањалуци. Брзим и кратким прегледом дела зидина и унутрашњих објеката, може се закључити да су у изградњи коришћени кречњак, бигар, дијабаз, али би се вероватно могла наћи још по нека врста стене. Са једне мале забачене гомиле камења, без нарушавања целовитости тврђаве, узета су два мања примерка камена (нејвероватније дијабаз и кречњак) за Петролошку збирку Музеја.

Улаз у тврђаву Кастел, поглед из унутрашњости објекта

Део зида тврђаве. Шакама су прекривени углавном кречњаци, мањим делом и дијабаз

ОБИЛАЗАК КУЛТУРНИХ ИНСТИТУЦИЈА И АКТУЕЛНИХ ИЗЛОЖБИ

Улаз у Бански двор, културни центар у
Бањалуци

Музеј савремене умјетности
Републике Српске

Бањалука је леп град у којем се много тога може видети и посетити. Неки од објеката које смо обишли су:

Бански двор, културни центар – Нажалост, није било актуелне изложбе, али је унутрашњост зграде врло занимљива због камена који је коришћен у ентеријеру (плавосиви кречњак, бели мермер, бреча).

Музеј савремене умјетности Републике Српске – Посета изложби под називом „14 x 14 - Виђења дунавске регије. – Индивидуални погледи. – Фотографске позиције“.

Осим занимљиве изложбе, која својим радовима наводи на размишљање, постоји још један интересантан моменат – камен који је коришћен испред и у самом улазу.

Музеј Републике Српске – Има сталну поставку на којој су изложени предмети из бројних области: уметности, етнологије, археологије, историје, природњачких наука итд. Запосленима није лако да раде у простору који, чини ми се, уопште није имао грејање.

Улаз у Музеј Републике Српске: за облагање екстеријера коришћени су кречњак, бигар / травертин и гранит

Годишњак Природњачког музеја

Камена зграда (галеријски простор у оквиру тврђаве Кастел) – Актуелна изложба носи назив „Арт Кастел“. Изложбени простор је леп, простран, светао, загрејани простори се на два нивоа.

Службени пут/терен обављен на подручју Бањалуке представљао је спој лепог и корисног, а обухватио је више нивоа: петрологију, музеологију, уметност и културу. Бањалучани су врло срдачни, добри домаћини било да сте гост у њиховом пословном простору (музеј, галерија, ресторан) било да вас примају у своју кућу. Остало је још толико тога што треба видети и истражити, те се надам новим приликама у далеко бољим временским условима.

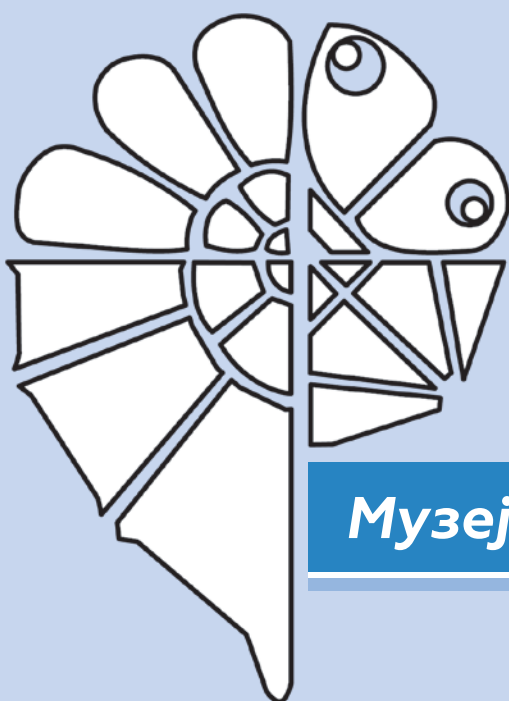

Детаљ са изложбе Арт-Кастел.

На самом крају, искористила бих прилику да се захвалим Предрагу Бабићу, дипл. инж. геологије Института за водопривреду „Јарослав Черни“ из Београда на организацији и реализацији службеног пута и обиласка наведених објеката на подручју Бањалуке. Фотографије: Предраг Бабић и Татјана Милић Бабић.

Татјана Милић Бабић

Свеукупна теренска истраживања, која су током 2017. године допринела обогаћивању музејских збирки новим предметима, обухватила су следеће локалитете: **Збирка инсеката** – различити локалитети на подручју Србије; **Генерални хербаријум Балканског полуострва** - различити локалитети на подручју Србије, Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе; **Миколошка збирка** - различити локалитети на подручју Србије; **Орнитолошка збирка** - различити локалитети на подручју Турске и Србије; **Херпетолошка збирка** – Тител; **Збирка паука** - Мокра гора - **Минералозна збирка** - Јужни ревер Мајданпек, Борачки крш, Рамача и рамачки висови и Златибор; **Петролошка збирка** - Бањалука (Република Српска), околина Београда, **Збирке кенозојских, мезозојских и палеозојских инвертебрата** – Завојско језеро и река Дивљака. **Збирке фосилних сисара**: Сланци (Београд), Алексиначки Бујмир (Алексинац), Тавник, Лужнико – коритнички терцијарни басен (Бабушница Раљин, Звонце, Нашушковица), Парагово (Фрушка гора), Буштрање (Пчиња), Враниште (Пирот) и Крменица (Бела Паланка).

Музеј на изложби

ИЗЛОЖБЕ У ГАЛЕРИЈИ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

У Галерији Природњачког музеја на Калемегдану, 2017. годину обележиле су три, тематски различите, изложбе. Свемир, вечна непознаница, представљен је изложбом „Метеорити, гласници свемира“, а праисторија Србије и сазнања о томе ко је ходао нашом планетом милионима година пре нас, представљена су изложбом „Сурлаши, дивови из наше геолошке прошлости“. Како су природа и култура међусобно повезане приказано је изложбом „Кафа, узбудљива прича о добром укусу“.

Све три изложбе, премијерно постављене, биле су захтевне у реализацији и прави изазов ауторима да остваре договорен концепт и на најједноставнији начин приближе посетиоцима различите теме. „Метеорити, гласници свемира“ и „Сурлаши, дивови из наше геолошке прошлости“ красили су просторије Галерије током већег дела године и имали су одличан одзив публике.

На њима је представљен рад кустоса, препаратора и конзерватора на терену, сакупљање примерака који постају део музејских збирки, научна и стручна обрада сакупљених предмета и на крају како целокупан овај музејски рад резултира низом информација које се у виду изложбе приказују посетиоцу.

Ове године, можда мало више него ранијих, Музеј је скренуо пажњу јавности и на рад музеалаца.

„СУРЛАШИ - ДИВОВИ ИЗ НАШЕ ГЕОЛОШКЕ ПРОШЛОСТИ“

Аутори: Сања Алабурић, Зоран
Марковић и Милош Миливојевић
24. 11. 2017 – 16. 7. 2018.

Кад кажемо сурлаш, прва помисао је на данашњег афричког или азијског слона, евентуално мамута. Мало је познато да су данашњи сурлаши потомци једне групе сисара настале пре око 60 милиона година, примитивних животиња величине данашње свиње. Током дуге еволуције, од релативно малих животиња, настали су данашњи сурлаши, најкрупнији копнени сисари. Све до проналаска комплетних скелета, представа о овим животињама била је нејасна, а понекад и гротескна. Њихове лобање и крупне кости, људи су доживљавали као делове киклопа или других митских бића. Захваљујући бројним фосилним остацима у збиркама широм света, данас знамо довољно да реконструишемо њихову еволуцију и изглед.

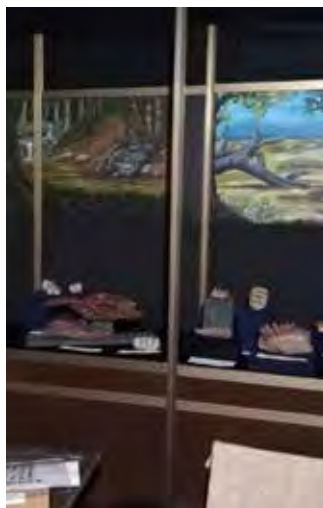
Музеј на изложби

Уводни говор, директор Природњачког музеја др Милан Пауновић

Детаљи са отварања

Детаљи са отварања

Оригинални фосилни остаци сурлаша из збирки Природњачког музеја приказали су на изложби богату палеозоолошку еволуцију која се одигравала на тлу Србије. Јавности је представљен величанствен свет сисара који су ходали Земљом пре нас.

Сви изложени фосилни остаци потичу са територије наше земље, а током дугог низа година откривани су радом палеонтолога Природњачког музеја. Изложено је четрдесет фосилних остатака који припадају изумрлим врстама сурлаша. Поред тога, публикацијама и графичким илустрацијама визуелно је

Директор, академик Судар и аутори

Отварање - академик Милан Судар

дочарана богата и сложена еволуција сурлаша, приказане су реконструкције изгледа изумрлих сурлаша и њихових станишта, као и стотине налаза зуба и делова скелета мамута. Приказана су два велика открића палеозоолога Природњачког музеја, фосилни остаци скелета два мамута, које су они назвали КИКА и ВИКА. Они су на изложби представљени репликама лобање и делова скелета у положају каквом су нађени. Приказане су фотографије са ископавања мамута и процеса рестаурације.

За потребе изложбе реплику комплетног скелета мамута Вике, у размери 1:2, израдила је академска вајарка др Јулијана Протић, професор на Факултету примењених уметности. Илустрације реконструкције изгледа изумрлих сурлаша и њихових станишта су рад Дејана Вукомановића.

Сања Алабурић

Предавање

Предавање

Архивски снимци са ископавања Кике

КИКА

Фосилни остаци највећег мамута на свету, пронађеног у Кикинди 4. септембра 1996. године, у глинокопу компаније „Тоза Марковић“, на дубини од 21 метра припадају прелазној врсти између степског слона и рунастог мамута. Пронађен скелет је готово комплетан. Недостају делови стопала и лопатице које је вероватно однела вода или лешинари у време угинућа животиње. Облик карлице указује да је највероватније у питању женка. Старост индивидуе је процењена на 64 године на основу година на попречном пресеку кљова. На костима су уочљиве дегенеративне промене које указују да је мамутица боловала од спондилозе и реуматизма. На основу висине у пределу предњих екстремитета израчунато је да је за живота била висока око 4,5 метра. Заједно са кљовама достизала је дужину од око 7 метара. Претпоставља се да је била тешка око 15 тона. Такве димензије сврставају Кику на прво место по величини од свих мамута пронађених до сада.

Место на коме је пронађен скелет представља оригинално место угинућа (тј. скелет је пронађен *in situ*). Животиња се највероватније заглибила у блату приобалног дела мочваре, одакле услед старости и болести није могла да изађе, па је тако постала лак плен лешинара. На то указују и трагови угриза хијене који су видљиви на ободима карличне кости. Старост скелета процењена је на око пола милиона година.

ВИКА

Експлоатацијом угља у северозападном делу површинског копа рудника угља Термоелектране „Дрмно“ - Стари Костолац отворени су геолошки профили у висини од око 75 метара. На дубини од 27 метара, крајем маја 2009. године, приликом багеровања шљунка за потребе насипања путева, радници ТМУ „Дрмно“ наишли су на остатке крупне животиње. Захваљујући чињеници да је у непосредној близини копа Археолошки парк Виминацијум, обавештени археолози позвали су у помоћ палеонтологе Природњачког музеја. Знајући какав сложен процес рада их очекује, уз помоћ физичких радника, постепеним уклањањем слојева, дошли су до изузетног налаза целокупног посткранијалног скелета и дела лобање фосилног сурлаша из рода *Mammuthus*. Када је скелет био довољно ослобођен од околног седимента, започета је конзервација и консолидација костију и околног седимента састављеног од песка и финих глина. Процес конзервације је био веома захтеван, јер се први пут код нас овај посао радио *in situ*, тј. на самом месту налаaska скелета, на отвореном простору. Морфолошке карактеристике, као и геолошка старост слојева у којима је фосил пронађен, указују да је ово представник једне од првих форми мамута у овом делу Европе.

За сада је сигурно да је овај горостас дужине од око 6 метара доживео дубоку старост од преко 60 година, што је поприлично за једног сурлаша. Оставши заглибљена у муљу баруштина речне делте, изнемогла животиња скончала је у положају у коме је и пронађена после скоро милион година.

Може се рећи да је она само „клекнула“ и да није пружала превелик отпор муљу у који је упала. Симетричан положај левих и десних екстремитета, што је нарочито изражено код задњих ногу, куриозитет је који се код фосилних налаза веома ретко среће.

Нема трагова напада лешинара који су веома чести на фосилним остацима са других локалитета.

Вика

ИСКОПАВАЊЕ

Архивски снимци са ископавања Вике

На изложби су приказани бројни метеорити који се чувају у Збирци метеорита у Природњачком музеју и од којих посебно треба издвојити Сокобањски и Јелички метеорит за које слободно можемо рећи да су верни пратиоци Музеја од његовог оснивања 1895. године, па све до данас. Кроз изложбу посетиоци су имали прилику да науче како да разликују метеорит од обичног стенског материјала са Земље, али и да сазнају основне ствари о пореклу, врстама и важности изучавања метеорита.

Поред оригиналних метеорита и њихових реплика, на изложби је приказана и макета кратера насталог после пада метеорита, као и просторија са зидовима од огледала која је имала улогу да посетиоцу дочара бескрајност свемира. Изложба садржи велики број научних информација, које захваљујући комбиновању слике и текста на лако разумљив начин описују изложене експонате.

Дојени наше науке и професори Велике школе Јосиф Панчић и Јован Жујовић, први су прикупили и проучили фрагменте Сокобањског и Јеличког метеорита, а такође и формирали прве збирке метеорита у Великој школи.

СОКОБАЊСКИ МЕТЕОРИТ

"Почетком октобра 1877. прочуло се у Београду да се близу Алексиначке бање нешто необично догодило, да се чула жестока пуцњава... Неки нагађаху да ће то бити Турци... други држаху да је тамо негде вулканска сила земљу провалила, а многи се одма сетише врелог камења, за које наш народ из предања зна, да по кадшто с неба на земљу пада. Званична извешћа, која мало затим у Београд стигоше, потврдише ово последње мишљење, а четири комада тога камења ... нашем кабинету на чување предата, показаше ... да је то одиста метеорско камење..."

Сокобањски метеорит

Овим речима Јосиф Панчић започиње свој рад о Сокобањском метеориту, првом метеориту на територији Србије чији је пад званично констатован и састав детаљно проучен. Том приликом он је прикупио 8 комада метеорита и сваки посебно описао. Забележио је такође и место пада, правац кретања и дубину продирања. Резултати испитивања су објављени 1880. године у Гласнику Српског ученог друштва. Ј. Панчић је разменом са другим музејима

у свету за фрагменте Сокобањског метеорита успео да оформи збирку од преко 90 других експоната.

Највећи део Сокобањског метеорита, тежак 15 килограма, чува се у Природњачком музеју у Београду, док многи познати музеји широм света поседују по неки део Сокобањског метеорита, добијен међумузејском разменом.

ЈЕЛИЧКИ МЕТЕОРИТ

Јелички метеорит

“Данас у два сата поподне чуо се овде тако јак звук са потресом да су се све куће затресле; звук је наличио на јаку експлозију. Причају људи да је овакав звук и потрес био при паду метеорског камења код Алексинца...”

Овако окружни начелник Ђ. Ђорђевић. описује шта се десило 19. октобра 1889. на подручју планине Јелице. Тога дана пао је велики број комада метеорита по околиним селима. Метеорит је распршен у око 30 фрагмената. Наш познати геолог Јован Жујовић организовао је прикупљање узорака метеорита, као и бележење сведочења очевидца.

Комад тежине од 7.380 грама чува се у Природњачком музеју у Београду, док су други комади дати у размену. Неколико природњачких музеја у у Европи и САД у својим колекцијама има и делове Јеличког метеорита.

Поред Јеличког, Сокобањског и Димитровградског метеорита на изложби су били показани и метеорити са других локалитета од којих су најпознатији Кањон Диабло - САД, Мундрабила – Аустралија, Бјурболе – Финска, Хенбери – Аустрија и Молдавит - Немачка.

Мундрабила метеорит је пронађен 1966. године у Аустралији, у околини железничке станице Мундрабила на прузи Перт – Аделаид. Укупна тежина овог метеорита износи око 24 тоне што га сврстава у групу најтежих метеорита досад нађених. Највећи део овог метеорита смештен је у музеју Западне Аустралије у Перту. Дародавац П. Рамдор (P. Ramdohr) поклонио је део овог метеорита Природњачком музеју у Београду.

Метеорит Кањон Диабло, тежине 30 тона, откривен је 1891. године на подручју САД. Назив је добио по истоименом насељу у близини кога су нађени делови метеорита.

Димитровградски метеорит

Дана 12. марта, 1899. године, у обалним водама Финске, у близини села Бјурболе пао је чувени метеорит Бјурболе. Рониоци су приликом претраживања места удара сакупили више фрагмената овог метеорита. Највише остатака Бјурболе метеорита се чува на Хелсиншком универзитету, док се поједини фрагменти могу видети у Природњачком музеју у Београду, као и у Природњачком музеју у Великој Британији и Смитсониан институту у САД.

Преузето из каталога изложбе

Чврста тела ванземаљског порекла, која пролазећи кроз атмосферу досегну површину планете, називамо метеоритима. Поред метеорита постоје још и метеори, тела која пролазе кроз атмосферу, али не достижу површину планете, метеоиди, мала тела која се налазе у интерпланетарном простору и астероиди, велика интерпланетарна тела која могу бити километарских димензија.

Имена метеорита су везана за место пада и обично су праћена бројем, јер је чест случај да дође до распрскавања током проласка кроз атмосферу па један метеорит има више делова.

Плакат изложбе

КАФА, УЗБУДЉИВА ПРИЧА О ДОБРОМ УКУСУ

Аутор: Александра Савић
9. 2 – 9. 5. 2017.

Изложба Природњачког музеја, Кафа – узбудљива прича о добром укусу, реализована је у Галерији Природњачког музеја у Београду. Аутор изложбе је Александра Савић, виши кустос.

Дизајн изложбе и пратећег каталога радила је Снежана Рајковић, илустрације Бора Милићевић, а фотографије Анђела Петровски, Бора Милићевић и Александра Савић. За изложбу су рађени специјални мулажи плода и семена кафе, које је израдио Александар Стојановић.

Детаљи са изложбе

Изложба је реализована и у сарадњи са Радмилом Мулићем, приватним колекционаром из Новог Сада, који нам је позајмио своју вредну и богату колекцију бројних употребних предмета везаних за кафу, а који имају историјску вредност, а Биљана Радојевић је из своје приватне колекције шоља за кафу из Бразила уступила аутентичне експонате везане за кафу с почетка 20. века. Изложба је реализована и у сарадњи са Етнографским музејом, Домом Јеврема Грујића и Историјским музејом Србије. Изложбу прати и истоимени каталог, а спонзор изложбе била је компанија Caffe & Factory. Поздравну реч на отварању, осим директора Природњачког музеја и ауторке изложбе, одржали су и представници амбасада Бразила и Анголе, земаља које су велики произвођачи кафе у свету. Спонзор изложбе Caffe & Factory је госте на отварању послужио својим разноврсним и квалитетним кафама и медањацима.

Учесници дипломатског кора и дизајнерка са ауторком

Циљ изложбе о кафи је био упознавање са биљком кафе и њеним напитком, који чини нашу свакодневицу, а о којој се веома мало зна. Кафа је представљена са више аспеката: биолошког, хемијског, медицинског, историјског, етнолошког, али и као посебан културолошки феномен препознатљив у свету и у свим сферама живота, у пословној, приватној и породичној.

Биљка кафе *Coffea arabica* L.

На изложби су биле представљене саднице праве биљке кафе; модели плода и семена кафа арабике, робусте и либерике; Етиопија као постојбина кафе, прича о кафи кроз историју њене производње и прераде, прича о европским и београдским кафеџинама и кафанама, основни типови припреме кафе, кофеин, најразноврснији укуси кафе, као и многе друге занимљивости.

Били су изложени узорци кафе са бројних и ексклузивних локација широм света (Етиопија, Камерун, Мексико, Бразил, Индија, Непал, Вијетнам, Папуа, Хондурас, Танзанија итд.), као и чувена и веома скупа кафа Blue Mountain која се узгаја на Јамајци.

Посетиоци су имали прилику да виде малу азијску цибетку, животињу која се храни плодовима кафе и несварена зрна избацује из дигестивног тракта, захваљујући чему се добија најскупља кафа на свету – копи лувак (kopi luwak).

Млинови за кафу

Кафа, окрепљујући напитек без којег не можемо да започнемо дан, представља много више од средства за разбуђивање. Она је вековима синоним за уживање и инспирацију, без обзира да ли је пијемо сами или у друштву.

Позив: „хајдемо на кафу“ представља феномен зближавања препознатљив у готово свим крајевима света и у свим областима живота, од пословног, друштвеног, преко приватног и породичног. Кафа је увек изговор за виђање са пријатељима, повод за релаксацију, као и средство које нас држи будним током радног дана и повећава нашу продуктивност. Кафа је постала део супкултуре која нас свакодневно окружује.

Зашто је кафа толико значајна? Као храна има веома малу нутритивну вредност, она није основна животна намирница и без ње се свакако може. Ипак, у свету се сваког дана попије барем 2,5 милијарди шољица кафе, а годишње преко 400 милијарди шољица, што је отприлике равно количини воде која за пола сата протекне реком Мисисипи.

Улога кафе много је већа него што можемо да претпоставимо. Од првог путовања из Етиопије на Арабијско полуострво, преко Црвеног мора, зрно кафе је имало вишеструку улогу у обликовању историје света. Прича о кафи је прича и о миграцијама, религији, ропству, кријумчарењу, револуцијама, ратовима, дружењу али и љубави. Током драматичне историје често је била узрок сукоба и предмет забране многих владара, недозвољено пиће, строго чувана тајна, лек или стимуланс за оне повлашћене. Једнима је представљала богатство, а другима невољу. Данас је доступна свима и конзумира се у много различитих и маштовитих облика.

Мало је познато да је кафа један од најзначајнијих трговинских производа на свету, одмах после нафте. Кафа има медицински и фармацеутски значај, али може да буде и ризична за здравље. Кофеин, алкалоид из кафе, сматра се најпопуларнијом и легалном „дрогом“ на свету.

Производња кафе у свету данас је повезана и са многим табу-темама, као што су социјална неједнакост, изабљивање јефтине радне снаге, као и деградација биодиверзитета сечењем тропских шума због ширења плантажа кафе.

Традиционалне мексичке шољице за кафу

Кофеин, природни алкалоид зрна кафе, представљен је занимљивом причом о његовом открићу, хемијском саставу, као и механизму деловања на нервне рецепторе човека, како би га одржао будним. Позната су многа лековита и корисна својства кафе на људски организам, али уједно постоје и штетна дејства уколико се кафа конзумира у већим количинама.

Такође, посетиоци су били у прилици да сазнају како је кафа доспела у Европу, како је прва кафеџина у Европи отворена у Београду, зашто су љубитељи кафе кажњавани батинањем, како се кафа прво користила као верско пиће, а затим као лек, зашто је кафа током историје била забрањивана, како је кафа добила одобрење папе у 16. веку, зашто су се жене у Енглеској буниле против кафе, шта је то пергамент кафа, као и многе друге занимљивости.

Посебан део изложбе је био представљање традиционалног испијања кафе, нарочито у Србији, уз слатко и воду, уз тематску обраду настанка кафана и кафеџина (у свету, Србији и Београду), као месту значајном за многе историјске догађаје.

Посебан део изложбе је био раритетна колекција новосадског колекционара Радмила Мулића, која се састоји од бројних предмета (преко 400) везаних за кафу из 19. и 20. века са нашег и европског подручја. У оквиру те колекције било је представљено преко 400 експоната из Србије и Европе који имају значајну историјску вредност, а који се односе на млевење, печење, припрему, кување, као и конзумирање кафе. Представљени су бројни млинови за кафу, пржионици кафе на отвореној ватри, као и на струју, бројни апарати за припрему разних врста кафе (филтер, еспресо, инстант), затим цезве из турског доба, филцани за испијање кафе, шољице најразноврснијег дизајна, као и бројни предмети који прате припрему кафе. Најстарији експонат је био камени млин за млевење кафе из 19. века, из села Медвеђа, недалеко од Трстеника.

Путем аутентичних шољица из разних крајева света (Бразил, Мексико, Јапан, Ирска, Португалија, Србија, Немачка) представљен је ритуал испијања кафе у свету. Колекција шоља за кафу из Бразила од бамбуса и сапун камена је

била посебно занимљива, као и земљане мескичке шољице, које кафи дају специфичан укус.

На изложби су били представљени експонати везани за кафу из колекције Етнографског музеја (сервис за кафу из 19. века са сребрним филигранским радом, џезвом и бокалом за кафу), као и ексклузивни експонати шољица за кафу од немачког порцелана са позлатом из Музеја Јеврема Грујића, које су користили чланови краљевске породице Обреновић (краљица Наталија и краљица Драга).

Део изложбе је био посвећен обичајима послуживања кафе у Србији, као и нашем традиционалном послужењу – кафа, слатко и вода.

У оквиру изложбе представљена је и мини-изложба ауторских фотографија „На кафи“ младе београдске уметнице Анђеле Петровски, која је фотографисала шољице кафе у препознатљивом, домаћем амбијенту, на свој карактеристичан уметнички начин.

Додатни програм изложбе је била радионица за децу – Пут кафе, која је била намењена млађој популацији и културолошком феномену биљке кафе.

Изложба је на стручан и комплексан начин обрадила феномен напитка кафе и наишла је на изузетно добар пријем код публике, медија, а посебно љубитеља кафе, чиме је циљ организовања и гостовања изложбе у потпуности оправдан.

Сасвим извесно, кафа је биљка без које би наш живот био мање узбудљив.

Александра Савић

Александра Савић са Анђелом Петровски,
чије су уметничке фотографије обогатиле поставку

ИЗЛОЖБЕ ИЗВАН ГАЛЕРИЈСКОГ ПРОСТОРА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

Изложбе Природњачког музеја су конципиране тако да буду представљене јавности како у Београду, тако и као гостујуће изложбе у другим местима и земљама. Неке, после премијерног приказивања у Галерији на Калемегдану, започињу свој пут по Србији, а неке се премијерно приказују у неком граду Србије и не враћају се кући тако брзо. Неке изложбе гостују у другим галеријама и музејима Београда. Све њих кустоси зову „путујуће изложбе“ и оне су важан део музејског рада. Неке трају годинама и зато их приказујемо увек изнова у Годишњацама, можда са нешто мање текста, желећи да истакнемо заинтересованост публике да их и даље посећује.

Нажалост, некада техничка или финансијска захтевност појединих изложби онемогућава да и оне постану „путујуће“ изложбе.

ТРИ БОЈЕ ВИНА

Аутори: Александра Маран Стевановић
и Деса Ђорђевић Милутиновић
Музеј Срема, Сремска Митровица, мај-јун 2017.

Детаљ са отварања изложбе

Током две музејске манифестације Ноћ музеја и Музеји од 10 до 10, у Музеју Срема у Сремској Митровици гостовала је изложба „Три боје вина“. Изложба се састојала од две целине и била је организована у две одвојене сале. У приземљу су посетиоци имали прилике да се упознају са темом „Човек и вино“ која углавном објашњава улогу вина и винарства у развоју цивилизације и религије. Поставка другог дела ове изложбе под називом „Геологија и вино“ реализована је у свечаној сали на спрату. На овом делу изложбе посетиоци су имали прилику да се информишу о важности природе и природних фактора на настанак, квалитет грождја и вина.

Изложба је реализована у сарадњи са вишим кустосом Музеја Срема Драгом Недељковић, као и у сарадњи са колегама из Природњачког музеја у Београду Мирославом Јовановићем и Александром Стојановићем.

Деса Ђорђевић Милутиновић

Детаљ са отварања изложбе

ТРИ БОЈЕ ВИНА - ЧОВЕК И ВИНО

Аутори: Деса Ђорђевић Милутиновић
и Александра Маран Стевановић
Општина Врачар, Београд,
септембар – октобар 2017.

Детаљ са отварања изложбе

оних који су свој заједнички живот започели баш у овој општини. Техничка реализација изложбе поверена је Александру Стојановићу и Мирославу Јовановићу.

У духу увек добре сарадње са госпођом Весном Ђњеч и Општином Врачар, у оквиру манифестације „Дани европске баштине“, у Галерији општине организована је изложба „Човек и вино“. Поред аутора на изложби су говорили директор Природњачког музеја др Милан Пауновић, председник Општине Врачар др Милош Недељковић као и госпођа Радмила Сарић. Општина Врачар има веома леп и необичан изложбени простор који посети велики број грађана. Уједно, овај простор је и свечана сала у којој се обављају венчања, па сходно томе изложбе које се овде организују имају ту „част“ да се често појављују на сликама

Деса Ђорђевић Милутиновић

Годишњак Природњачког музеја

Детаљ са отварања изложбе

ЦРНО И БЕЛО – ПРИЧА О ЧОКОЛАДИ

Аутори: Деса Ђорђевић
Милутиновић и Олга Васић
Музеј примењене уметности,
Београд, новембар 2017.

Отварању је присуствовао велики број званица

Поводом 25 година постојања *Премиер* чоколада, предузеће Арт Ивал организовало је свечаност у Музеју примењене уметности. Специјално за ту прилику било је планирано и гостовање изложбе „Црно и бело – прича о чоколади“. Ова изложба премијерно је приказана 2013. године у Галерији Природњачког музеја на Калемегдану. Том приликом највећи спонзори и донатори изложбе били су управо оснивачи Арт Ивала - Тања и Раде Вучићевић. Из тог разлога ауторима је било изузетно задовољство да изложбом о чоколади улепшају овогодишњу прославу Арт Ивала. Изложба је отворена предавањем о историјату чоколаде које је за ову прилику припремила Деса Ђорђевић Милутиновић. Међу многобројним званицама из света уметности и културе, прослави су присуствовали и Његово краљевско величанство принц Александар Карађорђевић, Њена екселенција амбасадорка Индије госпођа Нариндер Чаухан, протојереј-ставрофор господин Стојадин Павловић, као и велики број званица из привреде Србије, пословних партнера и пријатеља куће Арт Ивал. Поставка и реализација изложбе остварена је у сарадњи са Музејом примењене уметности и историчарем уметности, госпођом Милицом Цукић.

Деса Ђорђевић Милутиновић

25 година *Премиер* чоколада

Детаљ са изложбе *Прича о чоколади*

ШУМОВИ МОРА

Аутор: Биљана Митровић
Замак културе Белимарковић,
Врњачка Бања,
април – мај 2017. године

После премијере у Галерији на Калемегдану 2016. године, изложба је наставила свој пут кроз Србију, задржавши се овог пута у Врњачкој Бањи. Било је много посетилаца из Рашког округа, можда и зато што смо им, бар на тренутак, омогућили да виде морске мекушце из далеких тропских мора и неприступачних дубина океана.

Приказано је 215 врста и више од 400 примерака главножаца, пужева и шкољки. Величине изложених примерака су биле разноврсне, од оних најситнијих, који су дужине пар милиметара, до оних најкрупнијих од пола метра дужине, тешких више десетина килограма. Сви изложени експонати

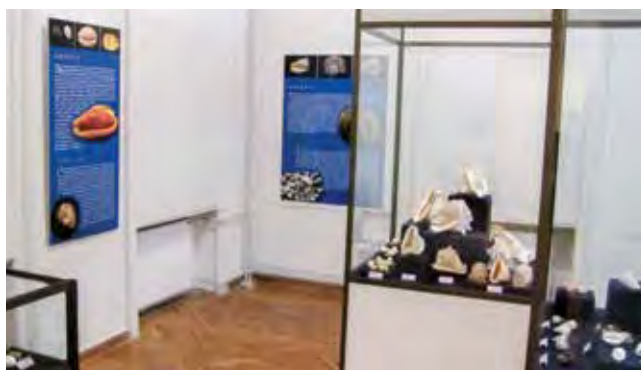

Детаљ са изложбе

припадају Општој збирци мекушаца, чије порекло води из различитих делова света: Индо-Пацифик, Атлантски океан, Средоземно море, са Кариба, обала Аустралије и Новог Зеланда.

Изложбу је пратило скраћено издање каталога изложбе је урадила ЈеленаБоровић–Димић, у издању Завичајног музеја – Замка културе, Културног центра Врњачка Бања. Техничку реализацију изложбе урадили су Александар Стојановић и Мирослав Јовановић.

Биљана Митровић

Детаљи са изложбе

„ОД СТЕНЕ ДО СТЕНЕ – ПЕТАР СТЕВАНОВИЋ: ПОРТРЕТ НАУЧНИКА“

Аутор: Александра Маран Стевановић
Центар за културу Барајево,
септембар-октобар 2017.

Изложба је гостовала у Галерији Центра за културу Барајево, у оквиру манифестације „Дани европске баштине“. Лик и дело геолога Петра Стевановића, професора Рударско-геолошког факултета, академика, представљени су изложбом која је отворена на београдској општини са које се на свој животни пут он и отиснуо, из маленог села Баћевац, надомак Барајева. Изложбу је отворио професор Слободан Кнежевић, дугогодишњи сарадник и пријатељ Петра Стевановића.

У оквиру наведене манифестације, за заинтересоване посетиоце организована је и једнодневна екскурзија, која је, поред културно-историјских знаменитости на територији Барајева и околине, обухватила и поједине геолошке локалитете и профиле које је Петар Стевановић истраживао и проучавао. О њима је говорио један од водича екскурзије, професор Љупко Рундић.

Поводом стогодишњице рођења Петра Стевановића (1914-2014), његови наследници подигли су споменик испред родне куће у Баћевцу, а током 2017. године завршена је градња скромне спомен-куће на истом имању, која ће бити отворена за научну и стручну јавност у пролеће 2019. године.

Александра Маран Стевановић

Споменик испред родне куће у Баћевцу

Детаљ са отварања изложбе

Аутор изложбе Александра Маран Стевановић
са колегом Мирославом Јовановићем

Детаљ са изложбе

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ, ПРИЗОРИ, ПОВОДОМ 122. РОЂЕНДАНА, НА 250 МЕТАРА ОД ГАЛЕРИЈЕ

Аутори: група аутора из
Природњачког музеја
Савско шеталиште на Калемегдану
децембар 2017 – март 2018

Поводом 122 године од свог оснивања, Природњачки музеј је у сарадњи са ЈП „Београдска тврђава“ приредио изложбу „Природњачки музеј, призори, поводом 122. рођендана на 250 m од Галерије“.

Изложба је приређена поводом Дана Музеја и 122 године од његовог оснивања, и отворена је 22. децембра 2017. на Савском шеталишту на Калемегдану. Како је била организована на отвореном, била је доступна бројној публици, која је шетала Калемегданом.

На 30 великих паноа, путем фотографија и текста, јавности је представљен Природњачки музеј и његова културна, научна и образовна улога у Србији, од оснивања музеја до данашњих дана.

Природњачки музеј припада групи најстаријих националних културних и научних институција у Србији. Основан је 19. децембра 1895. године и ушао је у други век свог постојања. Једини је музеј ове врсте у Србији, специјализован за проучавање, заштиту и презентацију националне природне баштине.

На отварању су говорили представници ЈП Београдска тврђава као и др Милан Пауновић, директор Природњачког музеја. Дизајн и концепцију

изложбе урадио је кустос ентомолог Милош Јовић, а сарадници су били кустоси, препаратори и конзерватори Музеја.

Изложба је трајала до марта 2018. године, а преко 100.000 посетилаца Калемегдана је имало прилику да погледа атрактивне фотографије, и да се упозна са улогом, историјатом и делатношћу Природњачког музеја у Србији.

Александра Савић

КАФА, УЗБУДЉИВА ПРИЧА О ДОБРОМ УКУСУ

Аутор: Александра Савић
Музеј Крајине Неготин,
22. 6 – 15. 9. 2017.

Завичајни музеј Параћин,
22. 12. 2017 – 27. 2. 2018.

Музеј Крајине Неготин

Музеј на изложби

Отварање изложбе у Параћину

Отварање изложбе у Неготину

Изложба „Кафа, узбудљива прича о добром укусу“ је у периоду јун – август 2017. гостовала у Музеју Крајине у Неготину, и као званичан програм традиционалне манифестације – Мокрањчеви дани, која се током лета одржава у Неготину. Крајем децембра 2017. године изложба је постављена у Завичајном музеју у Параћину, и трајала је до краја фебруара 2017. године.

Александра Савић

СТАРО И НЕСТАЛО ВОЋЕ СРБИЈЕ

Аутор: Александра Савић
Завичајни музеј Параћин, 30. 3 – 31. 5. 2017. | Сајам хортикултуре Беоплант, Београдски сајам, 30. 3 – 2. 4. 2017. Дом културе Велика Плана, 29. 7 – 30. 8. 2017. | Дом културе Барајево, 19. 9. 2017. | Библиотека Влада Аксентијевић Обреновац, 29. 9 – 15. 10. 2017.

Изложба „Старо и нестало воће Србије“ реализована је на пет локација у Србији током 2017. године: у Завичајном музеју Параћин, на Сајму хортикултуре у Београду, у домовима културе у Великој Плани и Барајеву и у библиотеци Влада Аксентијевић у Обреновцу, у оквиру манифестације Дани европске баштине.

Аутор илустрација изложбе и каталога је Бора Милићевић, а дизајн је урадила Снежана Рајковић.

Изложба је први пут реализована у Галерији науке и технике САНУ у Београду, септембра 2013. године. У претходне четири године изложба је гостовала у 27 градова Србије. Улаз за посетиоце био је свуда бесплатан.

Отварање изложбе у Параћину, Александра Савић, аутор и Бранислав Стојановић, директор Завичајног музеја Параћин

Детаљ са изложбе у Параћину

Циљ изложбе је представљање богатства и разноврсности аутохтоних врста и sorti воћа са наших простора, које је потребно забележити, промовисати, али и сачувати. Изложба је уједно и промоција традиционалних вредности културне и природне баштине наше земље.

На изложби су путем постера, хербарског материјала, одабраних етнолошких експоната, паноа и аутентичних фотографија традиционалног српског села представљене сорте воћа Србије које су у опадању или нестају: јабуке (колачара, вајлија, шуматовка, петровача, зеленика, памуклија, сенабија), крушке (такиша, лубеничарка, јагодарка, водењак, медунак, видовача,

Отварање изложбе у библиотеци Влада Аксентијевић у Обреновцу

Детаљ са изложбе у Обреновцу

илињача, кантаруша, сијерак, калуђерка), шљива (пожегача, белошљива, црношљива, поскавац), дуње, трешње, орах и друго воће нашег подручја.

Александра Савић

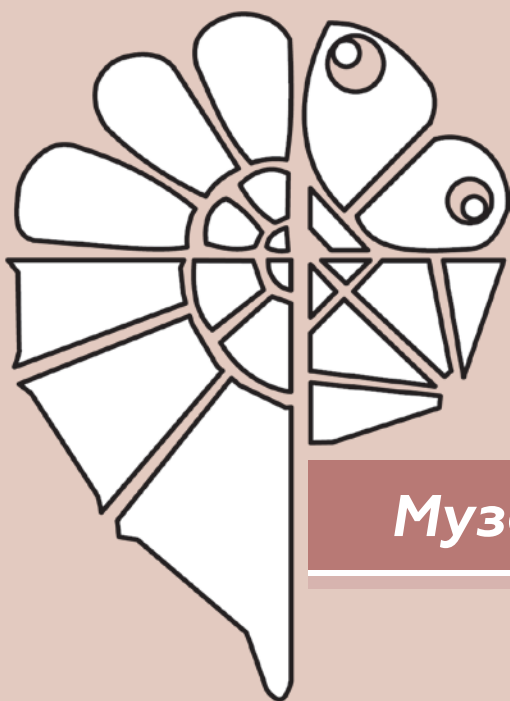
Детаљи са изложбе у Зајечару

Аутохтоне сорте воћа су непознатог порекла. Претпоставља се да су донете у некој од бројних миграција становништва током историје. Многе сорте су се адаптирале на наше услове и стекле нове особине у односу на своје исходне сорте, а неке су остале и непромењене. Сматра се да су многе сорте воћа и настале на нашим просторима (нпр. шљива црвена ранка, шљива драгачевка или моравка).

Међу њима су јабуке (петровача, памуклија, ружица, шарунка, фунтача, масњача, девојачка црвенка, крстовача, шимширка, овчи нос, будимка, ребрача, сенабија, колачара и друге), крушке (јагодарка, видовача, илињача, петровчица, мирисавка, лубеничарка, сијерак, такиша, караманка, базва, јерибасма и друге), шљиве (црвена ранка, пожегача, белошљива, горчивка, панађурка и друге), трешње, орах и друге воћне врсте.

Плодови јесени, воће Барајева

Музеј на папиру

МУЗЕЈСКИ САВЕТНИК

Марко Несторовић је стекао звање музејског саветника у 2017. години својим хабилитационим радом под називом „Диверзитет коровске флоре Голубинаца са каталошким приказом“. Више информација о раду можете прочитати на наредним страницама овог поглавља.

ДИПЛОМИРАНИ БИБЛИОТЕКАР

Анита Радета (Грубић), положила је стручни испит из библиотекарства у Народној библиотеци Србије и стекла звање дипломираног библиотекара, 6. јуна 2017. године. Писмени део испита одбранила је стручним радом на тему „Историја књиге“.

НАУЧНИ САРАДНИК/САВЕТНИК

Александра Маран Стевановић је изабрана у звање научног сарадника 27. септембра 2017, у складу са Правилником о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача. Ранијих година, исто звање стекли су и Биљана Митровић (2014) и Зоран Марковић (2009), а Марјан Никетић је изабран у звање научног саветника 2015. године.

ХАБИЛИТАЦИОНИ РАДОВИ

ДИВЕРЗИТЕТ КОРОВСКЕ ФЛОРЕ ГОЛУБИНАЦА
СА КАТАЛОШКИМ ПРИКАЗОМ

Марко Љ. Несторовић стекао је стручно звање музејски саветник 19. јуна 2017. године. У хабилитационом стручном раду „Диверзитет коровске флоре Голубинаца са каталошким приказом“ представљени су резултати вишегодишњих истраживања на пројекту „Разноврсност коровске флоре Голубинаца“.

У хабилитационом раду приказани су подаци о флористичком саставу, еколошким, биолошким и биљно-географским карактеристикама коровске флоре по-

Ambrosia artemisiifolia у Збирци корова Природњачког музеја.

Fumaria officinalis, део Збирке
корова Музеја

на овом подручју. То је даље основа за одређивање делотворне стратегије и адекватних мера заштите гајених биљака. На основу познавања екологије и биологије коровских врста, могуће је одредити тип и обим превентивних мера које ће, примењене благовремено, спречити или бар умањити појаву корова.

Резултати до којих се дошло у овим истраживањима показују да је коровска флора у усевима и засадима на подручју Голубинаца врло разноврсна не само по саставу, већ и по еколошким и биолошким особинама биљака. Установљено је да поједине културе имају своје карактеристичне корове, али да се изван број биљака јавља у свим или већини типова засада.

Истраживања су показала да коровску флору Голубинаца претежно чине врсте које су вишегодишње, по типу распрострањења космополитске или холарктичке и у погледу захтева према условима станишта врло толерантне. То значи да су веома добро прилагођене условима који владају на подручју Голубинаца. Из тог разлога је за њихово сузбијање неопходна примена одговарајућих мера сузбијања.

На крају рада представљен је каталог коровских биљака које расту у Голубинцима. Каталог представља најчешће коровске врсте, а састоји се из два дела. У првом делу приказан је хербаријумски материјал који се чува у Збирци корова Природњачког музеја, а у другом делу приказане су доминантне коровске врсте у појединим усевима и засадима. Све у свему, треба очекивати да ће овај каталог корисно послужити ширем кругу корисника, не само стручњацима за сузбијање корова, већ и студентима, ђацима, наставницима у школама, као и свима осталима који се интересују за биљке које се срећу у нашој околини.

Текст и фотографије
Марко Љ. Несторовић

19. СИМПОЗИЈУМ ЕПИЗООТИОЛОГА И ЕПИДЕМИОЛОГА 2017

Одржан у Вршцу, једном од најстаријих банатских градова, у периоду од 5 – 7. априла 2017. године, а у организацији Секције за зоонозе, Српског ветеринарског друштва и Ветеринарског специјалистичког института Панчево.

На овом међународном симпозијуму учествовало је преко 200 учесника из земље и иностранства, а међу њима и колеге **Далиборка Станковић** и **Марко Раковић** који су имали коауторско саопштење под називом: „Хемоспоридије, крвни паразити код дивљих птица певачица“.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

<http://www.ekosan.co.rs/vesti/xix-simpozijum-epizootiologa-i-epidemiologa/>,
https://www.researchgate.net/profile/Tamas_Petrovic/publication/316060991_Book_of_Abstracts_XIX_Symposium_of_epozootiologist_and_epidemiologist_2017/links/58ee77a90f7e9b37ed16c14d/Book-of-Abstracts-XIX-Symposium-of-epozootiologist-and-epidemiologist-2017.pdf,
<https://sr.wikipedia.org>

WORKSHOP OF THE UNESCO GLOBAL GEOPARKS IN SOUTHEASTERN EUROPE, IDRIJA, SLOVENIA

Радионица о глобалним геопарковима на подручју југоисточне Европе одржана је у Идрији у периоду 19-21. априла 2017, у организацији канцеларије UNESCO са седиштем у Венецији и Геопарка Идрија.

Учесници радионице

Радионица је окупила представнике министарстава, националних комисија за сарадњу са Унеском, чланове националних огранака ProGEO, представнике локалних самоуправа, националних и паркова природе земаља југоисточне Европе, укључујући Грчку, Кипар, Албанију, Црну Гору, Бившу Југословенску Републику Македонију, Србију, Босну и Херцеговину, Хрватску, Бугарску, Румунију, Републику Молдавију и Турску, заинтересоване за размену искустава и дискусију о добрим праксама које је развила Унескова мрежа глобалних геопаркова у југоисточној Европи, а које се односе превасходно на очување и унапређење заштите геолошког али и другог природног и културног наслеђа, као и на успостављање нових геопаркова у региону.

Радионица у оквиру скупа

На Радионици су представљене реализоване активности на оснивању и номинацији геопарка Бердап у Унескову мрежу глобалних геопаркова и успостављена је успешна сарадња са члановима експертских тимова геопаркова у окружењу (Идрија/Словенија, Хаџег/Румунија, Бакоњи-

Идрија, геолошка екскурзија 2017.

Балатон/Мађарска, Папук/Хрватска, Окамењена шума острва Лезбос и Псилоритис/Грчка). У оквиру дискусије добијени су одговори на питања како на најбољи начин представити подручје и активности геопарка Ђердап приликом посете евалуатора, која је планирана у периоду 15. мај – 15. август 2017. године.

За учеснике Радионице уприличен је инструктиван програм који је обухватио стручну посету затвореном руднику живе у Идрији и општинском музеју као и обилазак геолошких и културно-историјских знаменитости на подручју геопарка.

Александра Маран Стевановић
Члан Радног тима за успостављање геопарка Ђердап

15TH ANNUAL MEETING OF THE ASSOCIATION OF EUROPEAN PALEONTOLOGIST

Међународни скуп, одржан од 1 – 3. августа 2017. године, у Минхену, трећем по величини граду Немачке, након Берлина и Хамбурга.

Као представник Музеја, **Драгана Ђурић** је припремила сопштење/постер презентацију, коју је, у њено име презентовала Драгана Петровић, један од коаутора. Наслов саопштења гласи „*New record of pachyostotic snake from Bileća (Bosnia-Herzegovina) – what does it tell us?*“.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:
<https://www.geobio-center.uni-muenchen.de/eavp2017/index.html>

<https://sr.wikipedia.org>

15TH RCMNS (CONGRESS OF THE REGIONAL COMMITTEE ON MEDITERRANEAN NEOGENE STRATIGRAPHY)

EXPLORING A „PHYSICAL LABORATORY”: THE MEDITERRANEAN BASIN

Овај међународни конгрес одржан је у Атини, у периоду од 3 – 6. септембра 2017. Атина је главни и највећи град Грчке, један од најпознатијих градова Европе, као и један од најстаријих светских градова чија је историја стара преко 3.400 година.

Учесници конгреса 15TH RCMNS биле су и колеге **Зоран Марковић** и **Милош Миливојевић** са (коаутроским) саопштењем „*Between Western Europe and Minor Asia: Eocene, Oligocene and Miocene rodent faunas from the central Balkan*“ заједно са W. Wessels, H. de Bruijn и A. Van de Weerd.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:
http://www.rcmns2017.com/files/pdf/2nd_Circular_RCMNS_2017.pdf
<https://sr.wikipedia.org>

44TH ANNUAL CONGRESS OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF HYDROGEOLOGIST „GROUNDWATER HERITAGE AND SUSTAINABILITY“

Овај конгрес од међународног значаја одржан је у Дубровнику (Хрватска) од 25 – 29. септембра 2017. године.

Дубровник је светски позната лука и туристичка атракција. Налази се на југу Хрватске, у Далмацији. Један је од градова Балканског полуострва (уз Истанбул и Атину) који су познати широм света као изразито туристичка места.

Представник Природњачког музеја на скупу „44th Annual Congress of the International Association of Hydrogeologists Groundwater Heritage and Sustainability“ била је **Александра Маран Стевановић** (без саопштења).

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

<http://iah2017.org/>; <https://sr.wikipedia.org>

THIRD INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE ON BIOLOGICAL DIVERSITY AND CONSERVATION PROBLEMS OF THE FAUNA

Међународни конгрес одржан је у главном и највећем граду Јерменије - Јеревану, једном од најстарије насељених градских центара у свету.

Скуп је трајао је од 27. до 29. септембра 2017. године. Један од учесника био је и **Марко Раковић**, са коауторским радом – *Geographic patterns of mtDNA and Z-linked sequence variation in the common chiffchaff*.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

<http://ace.aua.am/conferences-seminars/biological-diversity-and-conservation-problems-of-the-fauna-3/>
<http://parasitology.am/publications/>
<https://sr.wikipedia.org>

ШЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП „МИКОЛОГИЈА, МИКОТОКСИКОЛОГИЈА И МИКОЗЕ“

Домаћи конгрес, одржан од 27 – 29. септембра 2017. године у просторијама Матице српске у Новом Саду. Скуп је био интердисциплинарног карактера, а саопштења су представљена кроз четири тематске целине:

- Микологија,
- Микотоксини у животним намирницама и храни за животиње,
- Микотоксикозе људи, животиња и биљака, и
- Микозе људи, животиња и биљака.

Новосадска Матица српска, у којој се скуп одржавао, основана је 1826. године у Пешти. Када је 1864. године пресељена из пештанског Текелијанума

у новосадски Платонеум, Нови Сад је добио још једно име – Српска Атина, јер се сматрало да су се око Матице српске окупљали најобразованији и најмудрији људи.

Један од учесника конгреса о микологији, микотоксикологији и микозама био је **Борис Иванчевић**. На скупу се представио коауторским радом под називом: „*First Report of Calvatia fragilis in Serbia*“.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

<http://www.maticasrpska.org.rs/shesti-medjunrodninauchni-skup-mikologija-mikotoksikologija-i-mikoze/>
<http://www.maticasrpska.org.rs/wordpress/assets/BOOK-OF-ABSTRACTS.pdf>
<http://www.maticasrpska.org.rs/>

FUNGAL CONSERVATION IN A CHANGING EUROPE

Одржан у периоду од 1 – 6. октобра 2017. године у Охриду, у Македонији, овај међународни конгрес је организовало друштво *European Council for Conservation of Fungi*, затим *European Mycological Association International Society for Fungal Conservation*, *Ss. Cyril and Methodius University, Skopje* и *Macedonian Mycological Society*.

Град домаћин овог скупа - Охрид, налази се на североисточној обали Охридског језера. Оба поменута локалитета (Охрид и Охридско језеро) од 1980. године су на списку светских баштина Унеска.

Један од учесника скупа „*Fungal conservation in a changing Europe*“ био је и **Борис Иванчевић** који се представио усменим саопштењем под називом: „*Red list project in Serbia: official fungal red list*“.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

898042.EMA_meeting_programe_and_abstracts_Ohrid
<https://sr.wikipedia.org>

10TH INTERNATIONAL MEETING OF EUROPEAN BIRDS CURATORS

Овај међународни конгрес одржан је у Паризу (Француска), у времену од 17 – 19. октобра 2017. године. Један од учесника био је и **Марко Раковић** који је суделовао саопштењем под називом „*Geometric morphometric of bill shape and molecular analyses define subspecies in the chiffchaff hybrid zone*“, у оквиру секције „*New collections and their use*“.

Париз, познат и као „Град светлости“ поседује многе знаменитости и туристичке атракције. Има богату историју, дугу чак два миленијума и представља место значајних историјских догађаја и стециште је уметника.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:
<https://ebc2017.sciencesconf.org/?forward-action=index&forward-controller=index&lang=en>, <https://ebc2017.sciencesconf.org/program?forward-action=index&forward-controller=program&lang=en>
https://ebc2017.sciencesconf.org/data/pages/Livret_resumes_EBC_2017.pdf
<https://sr.wikipedia.org>

3RD INTERNATIONAL CONFERENCE ON NATURAL PRODUCTS UTILIZATION: FROM PLANTS TO PHARMACY SELF

Овај међународни скуп, одржан је у Банском (Бугарска), у периоду од 18. до 21. октобра 2017. године.

Банско је град у југозападном делу Бугарске, познат по зимском туризму као и по старом, лепо очуваном градском језгру у духу балканске народне архитектуре.

На овом скупу под називом *3rd International Conference on Natural Products Utilization: From Plants to Pharmacy Self*, представник Природњачког музеја био је **Марјан Никетић**. У раду скупа суделовао је као коаутор два рада и то:

- „*Chemical composition and antimicrobial activity of flower essential oils of three Heracleum L. taxa*” и
- „*Violates and flavonoids of Goniolimon tataricum (L.) Boiss. (Plumbaginaceae)*”.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:
<http://www.cmebg.com/events/past/3rd-international-conference-on-natural-products-utilization-2017-36>
<http://www.icnpu.com/2017/>
<https://sr.wikipedia.org>.

КУЛТУРА И ИТ СЕКТОР

Ова конференција од националног значаја, одржана је у Београду, 16. новембра 2017. године, у Дому Народне скупштине. Скуп је организовало Министарство културе и информисања и то други пут заредом у току исте године (прва конференција је била у мају месецу).

Место одржавања, данашњи Дом Народне скупштине на Тргу Николе Пашића, монументално је здање за које је камен темељац постављен 1907. године, док је зграда завршена тек 1936. (прекид градње је био последица избијања Првог светског рата). Посебан печат овој згради даје скулптура „Играли се коњи врани”, дело вајара Томе Росандића, која је уз степенишни прилаз постављена 1939. године.

Конференција „Култура и ИТ сектор” обухватила је теме од великог значаја за данашњи развој културе:

- култура у дигиталном окружењу (3Д скенирање/ мапирање, виртуелна реалност, дигитални сервиси установа културе, веб архивирање итд.) као и
- примере сарадње установа културе и ИТ сектора ради представљања културног наслеђа и савременог стваралаштва кроз модерне технологије.

Као представник Природњачког музеја, конференцији је присуствовао колега **Борис Иванчевић** (без саопштења).

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

<https://www.arhiv-beograda.org/sr/aktuelno/310-kultura-i-it.html>

<https://sr.wikipedia.org>

15TH SWISS GEOSCIENCE MEETING

Овај међународни конгрес одржан је у Давосу, туристичком граду источне Швајцарске, у периоду од 17 – 18. новембра 2017. године.

Један од учесника на скупу био је и **Александар Луковић** са саопштењем „*Hemoilmenite from andesite of the Late Cretaceous Timok Magmatic Complex, Serbia*“.

Татјана Милић Бабић

Извор информација:

https://geoscience-meeting.ch/sgm2017/wp-content/uploads/SGM_2017_Symposium_02.pdf,
<https://sr.wikipedia.org>

THE INTERNATIONAL CONFERENCE ON CULTURAL DIPLOMACY “LEVANT’ INITIATIVE FOR GLOBAL PEACE: THROUGH CULTURAL DIPLOMACY TOWARDS SUSTAINABLE PEACE”

Конференција је трајала два дана (20 – 21. новембар 2017, Букурешт, Румунија) и обухватила је три паралелна панела предавања по позиву и дискусије на теме: (1) Левант – колевка религија, културе, науке и демократије (Панел 1), (2) Очување и заштита природног и културног наслеђа у региону Леванта (Панел 2) и (3) Културна дипломатија – традиција и перспективе Леванта (Панел 3).

Скуп су организовали Сенат и Влада Румуније, Универзитет у Букурешту и Национални универзитет за политичке студије, а за место одржавања одабрана је импозантна зграда румунског парламента. Скупу је председавао господин Емил Констатинеску, председник Румуније у периоду 1996-2000, по професији геолог, оснивач Института напредних студија за културу и цивилизацију Леванта (*Institute for Advanced Studies for the Culture and Civilization of the Levant/ISACCL*), који је и иницирао одржавање овог скупа.

Конференција у Букурешту, део учесника

У оквиру Панела 2 (*The preservation and conservation of the natural and cultural heritage in the Levantine region*) представљене су иницијативе и активности у домену геозаштите у Србији („Геозаштита у Србији – прошлост, садашњост и будућност/*Geoconservation in Serbia – past, present, future*“), активности чланова Комисије за заштиту геонаслеђа Србије Српског геолошког друштва, националног огранка *ProGEO* (Европска асоцијација за заштиту геолошког

Слева надесно: *Mihaela Melinte* (RO), *Ljerka Marjanec* (HR), *Hulia Inaner* (TR), Радосав Наков (БГ), *Dan Grigoresku* (RO), Александра Маран Стевановић (СРБ) и *Stefan Vasile* (RO).

наслеђа) и предузете активности на оснивању и номинацији потенцијалног подручја Ђердап за чланство у Унескову глобалну мрежу геопаркова.

Презентације и дискусије, иако кратке због ограниченог времена додељеног говорницима и учесницима у дебати, јасно су указале на значај оваквих међународних скупова, на којима стручњаци из различитих земаља представљају специфичне проблеме и искуства са којима се суочавају, као и решења у појединим критичним ситуацијама. Кроз размену позитивних или негативних искустава, лакше се постижу заједнички циљеви у домену заштите и валоризације важних представника природног и културног наслеђа. У оквиру презентација посебно је наглашен значај појединих геолошких подручја за развој региона, углавном кроз туризам, образовање и научна истраживања.

За учешће на конференцији, аутор презентације о геозаштити у Србији позван је не само у својству бившег студента докторских студија из геоконзервације на Факултету за геологију и геофизику Универзитета у Букурешту већ и као председник Комисије за заштиту геонаслеђа Србије, национални представник *ProGEO* и члан Радног тима за оснивање геопарка Ђердап. Ово је уједно била и јединствена прилика да се упозна и разговара са председавајућим Конференције, господином Емилом Константинескуом, и да се иницира сарадња са националним представником *ProGEO* Хрватска као и са колегама из Румуније, Бугарске и Турске по питању учешћа у прекограничним пројектима који се финансирају из фондова Европске уније, а тичу се унапређења заштите објеката геонаслеђа у региону.

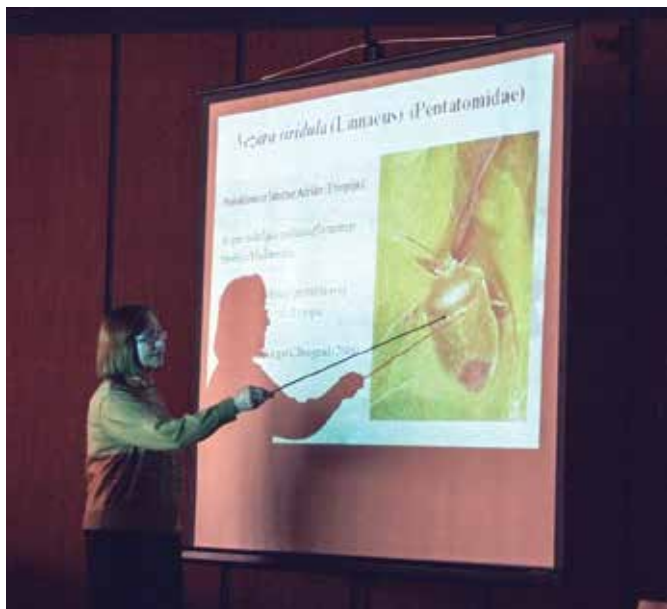
Александра Маран Стевановић

„ЗАСАВИЦА 2017“

23. и 24. новембра 2017. године, у сали Скупштине града Сремска Митровица, одржан је научно стручни скуп са међународним учешћем о биодиверзитету и другим вредностима резервата Засавица. На тај начин обележен је јубилеј - 20 година од проглашења Засавице као „Специјалног резервата природе прве категорије“ и добра од изузетног значаја за Републику Србију (Сл. гласник Р. Србије, 19/97).

Скуп је окупио двадесетак гостију из окружења који су одржали реферате по секцијама које су се од-

Др Љиљана Протић, музејски саветник Природњачког музеја (у пензији), током излагања реферата

носице на различите географске, хидробиолошке и геоморфолошке особине овог резервата уз екотуризам и управљање у заштићеном добру.

Првог дана скупа, реферат под насловом „Фауна стеница (*Insecta: Heteroptera*) Специјалног резервата природе Засавица“, одржала је Љиљана Протић као један од коаутора реферата (уз Марка Шћибана, Јелену Шеат и Михајла Станковића). Коаутор другог реферата под насловом „Преглед фауне сисара (*Mammalia*) СРП Засавица“ био је Милан Пауновић.

Љиљана Протић и Милан Пауновић

ОМАЖ ВЕЛИКОМ ПРИЈАТЕЉУ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА АКАДЕМИКУ НИКОЛИ ПАНТИЋУ 1927 – 2002.

СИМПОЗИЈУМ „НИКОЛА ПАНТИЋ – ЧОВЕК И ПРИРОДА У СПИРАЛИ ВРЕМЕНА“

90 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА НАУЧНИКА

Поводом 90 година од рођења академика Николе Пантића, Српско геолошко друштво је у просторијама Рударско-геолошког факултета у Београду, 15. децембра 2017, организовало симпозијум „Никола Пантић – човек и природа у спирали времена“. Симпозијум се састојао из две целине: у првој су представљени радови и саопштења која се односе директно на рад и дело овог великог научника, док су у другом делу представљена саопштења стручне и научне тематике из различитих области геологије.

Академик Никола Пантић, професор на Рударско-геолошком факултету и доктор геолошких наука, био је не само познати научник, већ и велики пријатељ Природњачког музеја.

ОСНОВНИ БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Никола Пантић је рођен 18. децембра 1927. у Смедереву. Основну школу је започео у Смедереву, али се са породицом селио неколико пута у друге градове. Крај гимназијског школовања дочекао је у Панчеву, а геолошко-палеонтолошке студије уписао 1946. на Природно-математичком факултету у Београду.

Дипломирао је 1951. темом „Фосилна флора између Млаве и Пека“. Већ након дипломирања, због тадашњег недостатка стручних кадрова, држао је предавања студентима. Докторирао је 1956. темом „Биостратиграфија терцијарних флора Србије“. За ванредног професора Рударско-геолошког факултета из-

Асистент на Рударско-геолошком факултету, 1953. година

абран је 1962, а за редовног 1968. Држао је неколико предмета од којих је главни био палеоботаника.

За дописног члана САНУ изабран је 1968. године, а за редовног члана 1983. Пензионисан је 1. октобра 1993. међутим то га није спречило да се науком бави све до смрти. Изненада је преминуо 21. новембра 2002. године.

НАУЧНИ РАД

Био је веома свестран научник и природњак у правом смислу те речи. Објавио је преко 300 научних и стручних радова, као и неколико књига од којих посебно треба издвојити уџбеник „Палеоботаника“, као први и једини уџбеник те тематике у Србији, а такође и одлично написан уџбеник „Угаљ“ који, поред Николе Пантића, потписује и др Предраг Николић. Након одласка у пензију публиковао је две необичне књиге. Прва је „Записи из геолошке историје“ у којој на веома приступачан и разумљив начин даје приказ свог великог знања о геологији, палеонтологији и догађајима који су довели до формирања света и природе какву познајемо и у којој живимо. Друга, такође необична књига, „О јединству природног и духовног“ описује размишљања аутора о утицају човека на природу од развоја човечанства до данас, као и размишљања о даљој коеволуцији човека и природе чији је нераскидиви део.

Током свог вишедеценијског рада посвећеног палеоботаници, професор Пантић је забележио и четири нове врсте фосилних биљака: *Credneria petkovići* Pantić, *Nilssonsonia serbiaca* Pantić, *Cyclostigma ursinum* Pantić и *Stigmara devonica* Pantić. С друге стране, имена неколико нових врста дата су њему у част: *Pseudopolyconites pantici* Sladić Trifunović; *Roncus pantici* Ćurčić & Dimitrijević; *Permocalculus nikolapantici* Radoičić; *Camptocampylodon pantici* Ljubović-Obradović & Radoičić.

Детаљна биографија и библиографија Николе Пантића може се прочитати у едицији САНУ Живот и дело српских научника, књига 13, стране 375-457.

НИКОЛА ПАНТИЋ О СЕБИ И О МУЗЕЈУ СРПСКЕ ЗЕМЉЕ¹

О академику Николи Пантићу већ је доста написано и има много података о његовом животу и раду, због тога на овом месту дајемо један својеврстан

Отварање изложбе „Поклони Природњачком музеју“ 1995. Академик Никола Пантић и др Војислав Васић, тадашњи директор Природњачког музеја

¹ Некадашњи назив за Природњачки музеј у Београду
Музеј на папиру

Свечана додела дипломе Почасни кустос. Диплому уручују директор др Воислав Васић и Сања Савић, кустос Природњачког музеја, 1995.

приказ који се заснива на причама самог професора Пантића аутору овог текста, а у вези је са његовим радом у Природњачком музеју у Београду.

Након уписа на студије 1946. године, Никола Пантић је, заједно са Милорадом Јанковићем, касније чувеним професором ботанике на Београдском универзитету, волонтирао код Павла Ивановича Черњавског, кустоса ботанике и палеоботанике у Музеју српске земље у Београду.

По причању професора Пантића, Черњавски је имао радну собу бр. 40 у дворишној згради Музеја, а „Миле и ја смо радили у соби бр. 41”². Сва тројица су по васцели дан остајала у Музеју радећи на својим пословима. Черњавски је на неки начин и проф. Јанковићу и Николи Пантићу био учитељ и ментор, и Пантић би често у разговору напомињао како је Павле Иванович (како га је ословљавао) углавном био замишљен, некада прек, често помало свађалачки расположен, али увек спреман да објасни и покаже. Захваљујући Черњавском оба студента су се определили за своје животне позиве. Милорад Јанковић је постао редовни професор ботанике на Биолшком факултету, а Никола Пантић професор палеоботанике на Рударско-геолошком факултету. И на једног и на другог је Павле Иванович Черњавски, иначе врстан научник и познавалац природе, оставио велики утисак и о њему су обојица увек говорила са дужним поштовањем.

Никола Пантић је Черњавском помагао у сређивању и проучавању велике „Беранске збирке”. То је збирка фосилних биљака из града Берана у Црној Гори коју је тридесетих година 20. века сакупљао и слао Черњавском руски емигрант и професор Беранске гимназије Никола Муравјов³. Черњавски је био одушевљен овом збирком која обухвата око 800 примерака миоценских фосилних биљака. Неколико година су он и Пантић заједно радили на тој збирци, међутим крајем 1951. године, из данас потпуно бесмислених и

2 Данас је у Музеју та соба позната под називом Ботаничка соба

3 Према неким изворима Николу Муравјова су стрељали партизани 1945. у Тузли, где је током рата радио као професор Гимназије.

неважних политичких разлога и оптужби, Черњавски је са породицом добио ултиматум да за неколико дана напусти Београд и тадашњу Југославију или ће, како му је речено, његова ћерка Свјетлана⁴ биће ухапшена. Черњавски наврат-нанос пакује ствари и са породицом одлази у Бугарску. На растанку моли свог студента Николу Пантића да не публикује сам Беранску збирку, већ да сачека његов повратак. Нажалост, Черњавски се никада није вратио, а Пантић, дубоко потрешен судбином свог учитеља, никада више није проучавао нити објавио ову највећу и најлепшу палеоботаничку збирку Природњачког музеја.

Често је у причама о тим данима и о Черњавском, Пантић наглашавао да је једини имао храбрости да Черњавског и његову породицу испрати до железничке станице и воза. Ту су се опростили и више се никада нису видели. Черњавски је живео једно време у Бугарској, а после је прешао у Москву где је 1969. и умро. Оно што се не може наћи у биографијама ни једног ни другог научника, а што је Никола Пантић са тугом наглашавао, јесте чињеница која га је посебно болела - да је Черњавски преминуо потпуно сам у свом стану у Москви и да неколико дана нико није знао да се то десило.

Неколико месеци након одласка Черњавског из Југославије 1951. године, Пантић је дипломирао и запослио се на факултету. Међутим, његова везаност и љубав према Музеју никада није престала. У многобројним предавањима, књигама, интервјуима и свакој погодной прилици помињао је Музеј и апеловао да је овој институцији преко потребна нова зграда. Али нажалост, ма колико давао себе Музеју, ни он, нити било ко други, није успео

Последњи терен 1992. Колубарски рудници, Тамнава, поље Д. Фосилне биљке са овог терена Никола Пантић поклонио је Природњачком музеју

4 Свјетлана Черњевска, касније је постала признати палеонтолог, живела је у Бугарској Музеј на папиру

да реши проблем смештаја Природњачког музеја, који се од свог оснивања, па до данас налази у неодговарајућим просторима: прво од 1901. до 1938. у скученом, влажном и прашњавом приземљу некадашњег Стевчиног здања, а касније од 1938. до данас у бившој Првој женској гимназији на Врачару где се запослени такође свакодневно боре са влагом, недостатком простора и прашином.

Никола Пантић је преминуо 21. новембра 2002. на дан славе Архангела Михајла, и то управо онако како је и живео, брзо, храбро и одлучно. Нећемо погрешити ако кажемо да је буквално до последњег тренутка био у науци и размишљањима о њој. Тог дана је са супругом Вером⁵ отишао у посету пријатељима, био је на славском ручку где је са присутнима причао о науци и филозофији. Преминуо је излазећи из стана својих пријатеља. И то је то - и живот и смрт баш налик Николи Пантићу - једном од последњих правих старинских и свестраних природњака, који је међу колегама, пријатељима и студентима био најпознатији по надимку ПАНТА.

У част 80 година од рођења академика Николе Пантића, 2007. године отворене су две изложбе. Прву, под називом „Литургија, хармонија, спирала“, у његовом родном Смедереву, организовао је Музеј у Смедереву, а другу „Историчар природе - Никола Пантић“ организовао је Природњачки музеј у Београду.

18. децембра 2007. поводом истог јубилеја САНУ и Природњачки музеј организовали су научни скуп „Никола Пантић и актуелност његовог дела“.

Деса Ђорђевић Милутиновић

ПРЕДАВАЊА

У ЗГРАДИ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА (ЊЕГОШЕВА УЛИЦА)

Александра Маран Стевановић је 21. марта 2017. године, студентима III године Рударско–геолошког факултета у Београду (смер регионална геологија) одржала предавања на следеће теме:

- „Покретни фонд геонаслеђа Србије“ и
- „Палеозојска и Мезозојска збирка фосилизованих бескичмењака“.

Током маја и јуна 2017. године, **Сања Алабурић** је ђацима основне школе из Суботице кроз неколико предавања испричала многе занимљивости о:

- Бизонима, некад и сад

⁵ Госпођа Вера Пантић 1927 -2017. преминула је неколико дана пре овде поменутог симпозијума

- Сисарима из леденог доба
- Палеонтологији
- Природњачким збиркама.

Татјана Милић Бабић

У ГАЛЕРИЈИ ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

Борис Иванчевић је током 2017. године, у Галерији Музеја одржао два предавања:

- „Савремене концепције и актуелни трендови у области заштите и очувања гљива“ и
- Излагање поводом промоције књиге „Звездаче Србије и Црне Горе“, аутора Јелене Вукојевић и Ибрахима Хаџића.

Милош Јовић је током маја 2017. године, одржао предавање „Природа и култура“.

У периоду трајања изложбе „Метеорити, гласници свемира“ (од маја до почетка новембра 2017. године), **Александар Луковић** је одржао више предавања о метеоритима у Галерији Музеја.

Милан Пауновић је током манифестације 21. међународна ноћ слепих мишева, одржаној у Галерији Природњачког музеја, 16. септембра 2018, имао мултимедијалну презентацију под називом „Новости српске слепомишологије у 2016. и 2017“.

Татјана Милић Бабић

Приликом писања текста коришћени су и подаци са сајта Природњачког музеја.

СУРЛАШИ, ЏИНОВИ ИЗ НАШЕ ГЕОЛОШКЕ ПРОШЛОСТИ

Током новембра и децембра 2017. године, **Сања Алабурић** је углавном за ученике основних и средњих школа одржала девет предавања у Галерији Природњачког музеја на тему „Сурлаши – џинови из наше геолошке прошлости“.

Основци и средњошколци имали су прилику да упознају 14 различитих врста сурлаша (фамилија *Proboscidea*), који су током геолошке историје живели на простору наше земље. Сазнали су која станишта су преци данашњих слонova насељавали, колики им је био животни век, који су били најбројнији, а који највећи сурлаши, да ли су имали развијене доње или горње кљове, имали крзно или били без њега, како су изумрли и сл.

Након предавања посетиоци су имали прилику да активно учествују и разговарају са кустосом о слоновима, палеозоологији и геологији уопште.

Сања Алабурић

ПРЕДАВАЊА У ДРУГИМ УСТАНОВАМА

Деса Ђорђевић Милутиновић је током 2017. године одржала два предавања:

- „Theobroma сасао“ у оквиру изложбе „Прича о чоколади“ у Музеју Примењене уметности у Београду и
- „Човек и вино“ у општини Врачар током трајања изложбе „Три боје вина“.

Биљана Митровић одржала је два предавања током 2017. и то:

- 6. априла, предавање о изложеним експонатима на актуелној изложби *Шумови мора* (Замак културе – Замак Белимарковић, Врњачка Бања) и
- „Кроз геолошке епохе (Палеонтологија)“, у периоду од 26 – 28. јуна у ОШ Добринка Богдановић – Стрелац, насеље Стрелац у Општини Бабушница.

У јуну и септембру 2017. године, **Ранко Пејовић** је одржао два предавања:

- „О палеонтологији“, у периоду од 26 – 28. јуна у ОШ Добринка Богдановић – Стрелац, насеље Стрелац у општини Бабушница и
- „Геолошко и културно наслеђе“ поводом *Дана европске баштине – културно наслеђе и природа* (23. септембар) и то у општинама Савски венац (Топчидер), Чукарица (на Кошутњаку) и Раковица (екскурзије са предавањем).

Током септембра 2017. године, **Александра Савић** одржала је пет предавања у оквиру *Дана европске баштине – културно наслеђе и природа*:

- „Старо и нестало воће Србије“ (19. септембра у Центру за културу Барајево);
- „Разговор о заштићеним стаблима Београда“ у сарадњи са Геодетском техничком школом из Београда (22. септембар, Кућа краља Петра на Сењаку, Београд).
- „Дрво – најстарији становник Београда“, у сарадњи са Општином Врачар (26. септембар, на локацијама Цветни трг – заштићени храст и Мекензијева улица, код кафане Трандафиловић – заштићени платан);
- Изложба и предавање „Старо и нестало воће Србије“ (29. септембар, галерија – библиотека „Влада Аксентијевић, Обреновац“).

Александра Маран Стевановић, у октобру 2017. године била је предавач на тему „Лик и дела Петра Стевановића“. Предавање је одржано у Центру за културу Барајево током трајања изложбе *Од стене до стене – портрет научника Петра Стевановића*.

Татјана Милић Бабић

При писању ове рубрике, као извори информација коришћени су и подаци са музејског сајта и Фејсбук странице Природњачког музеја.

Редослед пројеката није биран ни по каквом посебном основу већ по редоследу обраде добијених/прикупљених информација.

Сви наведени пројекти имали су директну и/или индиректну корист за Природњачки музеј.

Директна корист подразумева:

- материјалну добит (новчана средства, опрему/средства за рад) и
- допринос везан за музејске збирке (увећање/обнављање/употпуњавање колекција као и прикупљање података везаних за одговарајуће збирке).

Индиректна корист неког пројекта је:

- допринос повећању угледа Музеја као научне и/или културне установе у стручној/научној и/или широј јавности,
- афирмација одређене делатности Музеја и сл.

Пројекти за које није пронађена довољна количина информација, груписани су под именом запосленог који је на њима радио.

ПЕТРОГЕНЕЗА И МИНЕРАЛНИ РЕСУРСИ КАРПАТО – БАЛКАНИДА И ЊИХОВ ЗНАЧАЈ У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НИ 176019

У овом пројекту од националног значаја **Александра Маран Стевановић** била је учесник у реализацији. Носилац пројекта је био Рударско–геолошки факултет, а финансијска средства је обезбедило Министарство науке, просвете и технолошког развоја.

Значај овог пројекта за Природњачки музеј огледа се у: доприносу повећања угледа Музеја у стручној и научној јавности; промоцији геологије и геонаука, као и геозаштите и објеката наслеђа.

ПАЛЕОГЕН – ИСТРАЖИВАЊЕ НАЈСТАРИЈИХ СИСАРА БАЛКАНА

Колеге **Зоран Марковић** (руководилац) и **Милош Миливојевић** (учесник у реализацији) радили су на заједничком пројекту о палеогену и истраживању најстаријих сисара на Балкану.

Пројекат је од међународног значаја, а финансиран је од стране Министарства културе и информисања Републике Србије и фондације „Ханс де Бруијн“.

Захваљујући овом пројекту, Музеј је имао како директну корист (увећање збирке терцијарних крупних и ситних сисара и осталих збирки – у зависности од тога шта је нађено на терену; обезбеђивање опреме и средстава за рад), тако и индиректну (повећање угледа Музеја у научној јавности).

ЕВОЛУЦИЈА УНУТАР ИЗОЛОВАНИХ ЕКОСИСТЕМА: НЕОГЕН ЈЕЗЕРСКОГ СИСТЕМА НА ТЕРИТОРИЈИ СРБИЈЕ

На овом међународном пројекту, који су финансирали Министарство културе и информисања Републике Србије, с једне стране и фондација „Ханс де Бруијн“, с друге стране, учествовали су **Зоран Марковић**, као руководилац пројекта и **Милош Миливојевић**, учесник у реализацији.

Значај пројекта за Природњачки музеј огледа се како у позитивном утицају на углед Музеја, тако и на приновљавању збирке (првенствено збирке терцијарних ситних и крупних сисара, али и свих осталих уколико се пронађу примерци), као и опреме и средстава за рад.

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ И ОБРАЗОВНИ РАД НА ЗАШТИЋЕНОМ ЛОКАЛИТЕТУ СПОМЕНИК ПРИРОДЕ „ПРЕБРЕЗА“

Пројекат од националног значаја финансирало је Министарство за заштиту животне средине.

Зоран Марковић - руководилац пројекта, **Милош Миливојевић** и **Сања Алабурић** - учесници у реализацији, овим пројектом омогућили су прираст првенствено збирки крупних и ситних терцијарних сисара (али и разних других збирки), затим новчана средства, као и позитиван утицај на углед Музеја као научне и установе културе у широј јавности.

РИСОВАЧА, ПАЛЕОНТОЛОШКА РИЗНИЦА – ЗАШТИТА И ОЧУВАЊЕ ОСТАКА ФОСИЛНЕ КВАРТАРНЕ ФАУНЕ

На овом пројекту од националног значаја, колеге **Зоран Марковић** и **Милош Миливојевић** били су учесници у реализацији. Носилац пројекта је општина Аранђеловац, док је финансије обезбедио Унеско.

ОСНИВАЊЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ГЕОПАРКА ЂЕРДАП

Александра Маран Стевановић била је учесник у реализацији на овом пројекту од националног значаја, који је финансирало Министарство заштите животне средине.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА ОБЈЕКТА ГЕОНАСЛЕЂА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ

ProGEO WG1 и Комисија за заштиту наслеђа Србије носиоци су овог пројекта. Финансијер је Српско геолошко друштво, а руководилац/учесник у реализацији била је **Александра Маран Стевановић**.

ПРАЋЕЊЕ МИГРАЦИЈЕ ПТИЦА И СЛЕПИХ МИШЕВА ТРАЈНИМ ОБЕЛЕЖАВАЊЕМ АЛУМИНИЈУМСКИМ И КОЛОР МАРКЕРИМА (ПРСТЕНОВИМА)

Учесници овог пројекта од националног значаја били су **Далиборка Станковић** (руководилац пројекта), **Милан Пауновић**, **Јелена Јовановић** и **Марко Раковић**.

Носилац пројекта био је Природњачки музеј, док су материјална средства за извршење предвиђених радних задатака добијена од Министарства пољопривреде и касније од Министарства заштите животне средине.

АТЛАС МИГРАТОРНИХ ПТИЦА И СЛЕПИХ МИШЕВА СРБИЈЕ

Пројекат је од националног значаја. Установа носилац пројекта био је Природњачки музеј, а за финансирање се побринуло Министарство заштите животне средине. **Далиборка Станковић** је била руководилац пројекта, а **Марко Раковић** и **Милан Пауновић** – учесници у реализацији пројекта.

ДИСТРИБУЦИЈА, ЕКОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ТАКСОНОМИЈА ПРЕДСТАВНИКА АГРЕГАТА *STACHUS RECTA* СА ПОДРУЧЈА ЦЕНТРАЛНОГ ДЕЛА БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА

Руководилац овог међународног пројекта био је **Марјан Никетић**, а Природњачки музеј – носилац пројекта који је финансирало Министарство културе и информисања Републике Србије.

БИОДИВЕРЗИТЕТ БИЉНОГ СВЕТА СРБИЈЕ И БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА – ПРОЦЕНА, ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА (173030)

Носилац пројекта од националне важности био је Биолошки факултет Универзитета у Београду, док је материјална средства за његово извођење обезбедило Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Од колега из Музеја, учесник пројекта био је **Марјан Никетић**.

ИСПИТИВАЊЕ ЛЕКОВИТОГ ПОТЕНЦИЈАЛА БИЉАКА: МОРФОЛОШКА, ХЕМИЈСКА И ФАРМАКОЛОШКА КАРАКТЕРИЗАЦИЈА (173021)

Учесник овог пројекта од националне важности био је **Марјан Никетић**, носилац пројекта – Фармацеутски факултет Универзитета у Београду, а финансијер радних задатака – Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

УТВРЂИВАЊЕ БРОЈНОСТИ И ГЕНЕТИЧКОГ ДИВЕРЗИТЕТА ТРОПСКОГ ДЕТЛИЋА (*PICOIDES TRIDACTYLUS*) У СРБИЈИ

Колега **Марко Раковић** је био руководиоца овог националног пројекта, док је Природњачки музеј био носилац поменутог, а Министарство пољопривреде и Министарство заштите животне средине обезбедили су материјална средства.

ЕКОЛОШКО – ГЕОГРАФСКИ АСПЕКТИ ПОПУЛАЦИЈЕ РИСА (*LYNX LYNX*) У СРБИЈИ

Пројекат је од националног значаја. Носилац пројекта био је Природњачки музеј, а финансирање су обезбедили Министарство пољопривреде и Министарство заштите животне средине. **Милан Пауновић** је био руководиоца пројекта, а **Јелена Јовановић** учесник у реализацији.

МОНИТОРИНГ ПОПУЛАЦИЈА И СКЛОНИШТА СЛЕПИХ МИШЕВА *CHIROPTERA* У СРБИЈИ

Милан Пауновић је био руководиоца овог националног пројекта, а **Јелена Јовановић** – учесник у реализацији. Пројекат су финансирали Министарство пољопривреде и Министарство заштите животне средине.

РЕВИЗИЈА СТАТУСА И СТАЊА ПОПУЛАЦИЈА СТЕПСКОГ ТВОРА *MUSTELA EVERSMANNI* У СРБИЈИ

На овом пројекту од националног значаја учествовали су **Милан Пауновић**, као руководиоца и **Јелена Јовановић**, учесник у реализацији. Носилац пројекта био је Природњачки музеј, а финансије су обезбедили Министарство пољопривреде и Министарство заштите животне средине.

РА4NP – BEAR WATCHING

Носилац овог међународног пројекта био је Биолошки факултет Универзитета у Београду, материјална средства за предвиђене активности обезбедио је WWF (*World Wide Fund for Nature*), а руководиоца пројекта био је **Милан Пауновић**.

Милош Јовић је учествовао у три пројекта и то:

- АТЛАС ВИЛИНСКИХ КОЊИЦА БАЛКАНА – као координатор и вођа пројекта;
- NATURA 2000 MONTENEGRO – учесник у реализацији и
- BIODIVERSITY CONSERVATION COMPONENT OF THE GIZ PROJECT „CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE

Каролина Петровић суделовала је у два пројекта као руководилац пројекта и то:

- МОНИТОРИНГ СТАЊА ПОПУЛАЦИЈЕ ТЕКУНИЦА (*SPERMOPHILUS CITELLUS*) У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ „ТИТЕЛСКИ БРЕГ" – заједно са **Ранком Пејовићем**, учесником у реализацији и
- МОНИТОРИНГ СТАЊА ПОПУЛАЦИЈЕ ТЕКУНИЦА (*SPERMOPHILUS CITELLUS*) И СЛЕПОГ КУЧЕТА (*NANNOSPALAX LEUCODON*) У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ „КРАЉЕВАЦ".

Борис Иванчевић учествовао је у два пројекта:

- Као руководилац пројекта ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА, АЛОКАЦИЈА ВРСТА И МЕРЕ ОЧУВАЊА МАКРОМИЦЕТА (*FUNGI*) НА ВЕЛИКОМ РАТНОМ ОСТРВУ;
- Као учесник у реализацији на пројекту НОВА ПОСТАВКА ЗА ВИЗИТОРСКИ ЦЕНТАР НП ЂЕРДАП.

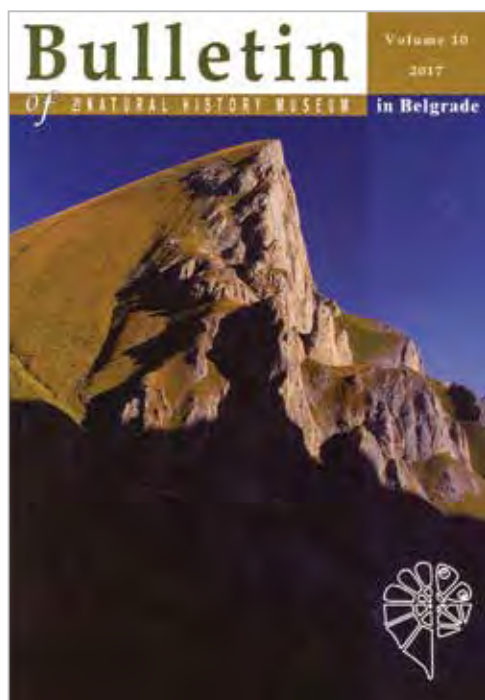
Аутор поглавља о пројектима
Татјана Милић Бабић

ПУБЛИКОВАНИ РАДОВИ

- Bruijn, H. de, **Marković, Z.**, Wessels, W., **Milivojević, M.**, van de Weerd, A. A. (2017): Rodent faunas from the Paleogene of south-east Serbia. *Palaeobiodiversity and Palaeoenvironments*: 451 – 458. Online first (18 p.). <https://doi.org/10.1007/s12549-017-0305-0>
- Ђорђевић Milutinović, D.** (2017): Doprinis Pavla Ivanovića Černjavskog i Nikole Pantića razvoju paleobotanike u Srbiji. Simpozijum Nikola Pantić čovek i priroda u spirali vremena (90 godina od rođenja naučnika), Srpsko geološko društvo sekcija za stratigrafiju, paleontologiju i tektoniku, Beograd, 15. decembar 2017. Зборник радова: 35–43.
- Ђурић, D.**, Bogičević, K., Petrović, D., Nenadić, D. (2017): Late Pleistocene Squamate Reptiles from the Baranica Cave near Knjaževac (Eastern Serbia). *Annales Géologiques de la Péninsule Balkaniques* 78: 23–35.
- Ђурић, D.**, Petrović, D., Radosavljević, D., Radonjić, M., Vojnović P. (2017): New record of pachyostotic snake from Bileća (Bosnia-Herzegovina) – what does it tell us. 15th Annual Meeting of the Association of European Vertebrate Palaeontologists, Munich, Germany, Informations and Abstracts.
- Ђурић, D.**, Radosavljević, D., Petrović, D., Radonjić, M., Vojnović, P. (2017): A new evidence for pachyostotic snake from Turonian of Bosnia-Herzegovina. *Annales Géologiques de la Péninsule Balkaniques* 78: 17–21.
- Gavrilović, B., Tomović, G., **Niketić, M.**, Milenković, M., Simić, S., Radovanović, M. (2017): Geocological characteristics of plant endemism in the Balkan part of Serbia. *Botanica Serbica* 41(2): 177–197.

- Horvat, Ž., Čabrilo, B., **Paunović, M.**, Karapandža, B., Jovanović, J., Budinski, I., Bje-
lić-Čabrilo, O. (2017): Gastrointestinal digeneans (Platyhelminthes: Tre-
matoda) of horseshoe and vesper bats (Chiroptera: Rhinolophidae and
Vespertilionidae) in Serbia. *HELMINTHOLOGIA*, 54, 1: 17 – 25.
- Maran Stevanović, A.** (2017): Activities on the establishment of Djerdap geopark
(Serbia) and candidature of the area to the UNESCO global geopark
network. – *Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade* 10: 7 –
28.
- Marković, Z.**, Wessels, W., van de Weerd, A. A., de Bruijn, H. (2017): On a new Dia-
tomyid (Rodentia, Mammalia) from the Paleogene of south-east Serba,
the first record of the family in Europe. *Palaeobiodiversity and Palaeoe-
nvironments*, online first (11 p.).
- Milutinović, V., **Niketić, M.**, Ušjak, Lj., Nikolić, D., Krunic, A., Zidornd, C., Petrović, S.
(2018): Methanol extracts of twenty-eight *Hieracium* species from the
Balkan Peninsula - comparative LC-MS analysis, chemosystematic eva-
luation of their flavonoid and phenolic acid profiles and antioxidant po-
tentials. – *Phytochemical Analysis* 29: 30-47
- Neubauer, A. T., Harzhauser M., Mandic, O., **Jovanović, G.** (2017): The late middle
Miocene non-marine mollusk fauna of Vračević (Serbia): filling a gap in
Miocene land snail biogeography. *Bulletin of Geosciences* 91(4): 731 –
778
- Neubauer, A. T., Mandic, O., Harzhauser, M., **Jovanović, G.** (2017): The discovery of
Bulinus (Pulmonata: Planorbidae) in a Miocene palaeolake in the Balkan
Peninsula. *Journal of Molluscan Studies* (83): 295-303.
- Niketić, M.** (2017): Professor Dr. Vladimir Stevanović, full member of Serbian Aca-
demy of Sciences and Arts (SASA) – On the occasion of his 70th birth-
day. – *Botanica Serbica* 41(2): 109-121.
- Paunović, M.**, Karapandža, B. (2017): Drumski saobraćaj i fauna sisara u Srbiji –
posledice i predlozi za njihovo saniranje. Peti naučno-stručni skup "Put i
životna sredina", Zbornik radova, 352-364, Vršac.
- Paunović, M.**, Karapandža, B., Stanković, M. (2017): Pregled faune sisara (Mamma-
lia) Specijalnog rezervata prirode Zasavica. Naučno-stručni skup o biod-
iverzitetu i drugim vrednostima rezervata Zasavica „ZASAVICA 2017.“ sa
međunarodnim učešćem, Zbornik radova, 186-199, Sremska Mitrovica.
- Pejić, B., Budinski, I., Karapandža, B., **Paunović, M.** (2017): The first record of Euro-
pean free-tailed bat *Tadarida teniotis* (Rafinesque, 1814) in Serbia. Bulle-
tin of the Natural History Museum, 10: 105-111, Belgrade.
- Protić, Lj.**, Savić, D., **Stojanović, A.** (2017): Heteroptera of the Fruška Gora Moun-
tain. *Invertebrates (Invertebrata) of the Fruška Gora Mountain*, Matica
srpska, Novi Sad, V: 47-104
- Protić, Lj.**, **Stojanović, A.**, **Jovanović, M.** (2017): *Hyalochiton komaroffii* (Jakovlev)
(Heteroptera: Tingidae) first record in Serbia. *Acta entomologica serbica*,
2017, 22: 129-133.
- Raković, M.** (2017): Geometric morphometric of bill shape and molecular analyses
define subspecies in the chiffchaff hybrid zone. 10th International Mee-
ting of European Bird Curators: 17 – 19 October 2017, Paris, France, book
of Abstracts.

- Savić, A.**, (2017): Ekonomska vrednost životne sredine i naša saznanja o tome. Muzej nauke i tehnike, Beograd, Phlogiston, vol 25.
- Savić, A.**, (2017): Revitalizacija prirodne baštine srpskog sela putem muzejske izložbe. Regionalna konferencija IKOM, Univerzitet BK, Beograd, u štampi.
- Stojanović, A.**, Marković, Č. (2017): *Findings of the species Aulacidea tragopogonis (Thomson) and Timaspis cichorii (Kieffer) (Hymenoptera, Cynipidae) in Serbia*. Acta entomologica serbica, 2017, 22: 123-128.
- Ušjak, Lj., Petrović, S, Drobac, M., Soković, M., Stanojković, T., Ćirić, A., **Niketić, M.** (2017): *Essential oils of three cow parsnips – composition and activity against nosocomial and foodborne pathogens and food contaminants. – Food & Function 8: 278-290.*
- Ušjak, Lj., Petrović, S., Drobac, M., Soković, M., Stanojković, T., Ćirić, A., **Niketić, M.** (2017): *Edible wild plant Heracleum pyrenaicum subsp. orsinii as a potential new source of bioactive essential oils. - Journal of Food Science and Technology, Mysore 54(8): 2193-2202.*
- Van der Sar, F. N., van Glabbeek, R, Wessels W., **Marković Z.**, de Bruijn H. (2017): *Insectivores and marsupials from the upper Oligocene of Banovići (Bosnia and Herzegovina)*. Journal of Vertebrate Paleontology, 37:6.e1368529, DOI:10.1080/02724634.2017.1368529
- Wessels W., **Marković Z.**, de Bruijn H., **Milivojević M.**, Van de Weerd A. (2017): *Between Western Europe and Minor Asia: Eocene, Oligocene and Miocene rodent faunas from the central Balkan*. 15th RCMNS Congress, 3 – 6 Septembre 2017, abstract, Athens, Greece, .

ИЗДАЊА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

BULLETIN OF THE NATURAL HISTORY MUSEUM IN BEL- GRADE, VOL. 10, 2017.

Гласник Природњачког музеја
у Београду, Књига 10, 2017.

Главни и одговорни уредник:
Милан Пауновић
Уредници: Марјан Никетић,
Александра Маран Стевановић

Обим 113 страница, формат (приближно) Б5, меки повез, корице у боји, тираж 50 примерака, радови штампани на енглеском језику са резимеом на српском (ћирилица); фотографије, илустрације и прилози у црно-белој техници.

Музејски гласник, насловна страна

Гласник садржи пет радова, од којих су два геолошка, а три биолошка. Радови се могу погледати, преузети у електронској форми или одштампати захваљујући интернет страници Природњачког музеја у рубрици – издања (<http://www.nhmbeo.rs>) .

Татјана Милић Бабић

ГОДИШЊАК ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА

Главни и одговорни уредник:

Милан Пауновић

Редакција: Деса Ђорђевић

Милутиновић, Александар Луковић,

Дубравка Мићковић, Татјана Милић

Бабић, Александра Савић

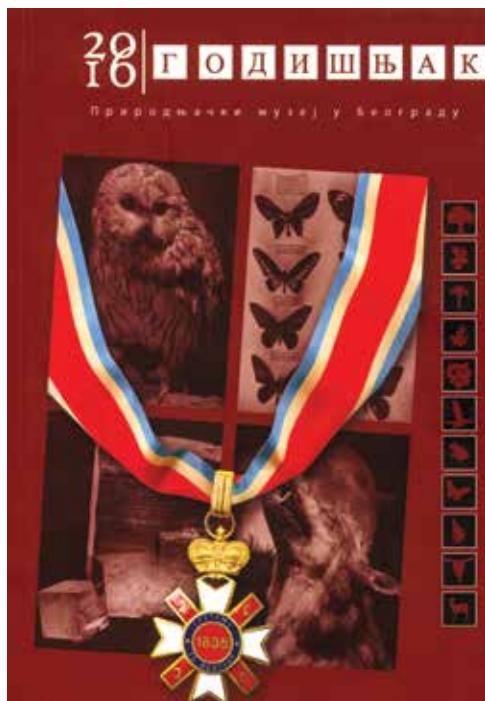
Сарадници: Колектив

Природњачког музеја

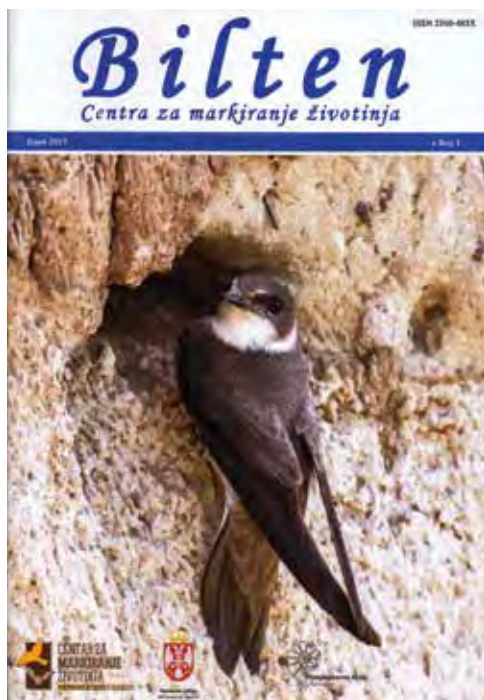
Обим 113 страница, меки повез, корице у боји, формат (приближно) Б5, тираж 50 примерака. Публикација је богато илустрована фотографијама.

Годишњак почиње предговором директора Природњачког музеја Славка Спасића, након чега следи шест поглавља која илуструју рад кустоса Музеја током поменуте године – Музеј у музеју, Музеј у природи и на папиру, Музеј у јавности долазимо до Шарене стране и новогодишње представе за најмлађе „Шарени пакетић“.

Татјана Милић Бабић

Насловна страна Годишњака

Насловна страна билтена

БИЛТЕН ЦЕНТРА ЗА МАРКИРАЊЕ ЖИВОТИЊА

Уредник издања:

Далиборка Станковић

За издавача: Милан Пауновић

Сарадници (по разним основама):

Предраг Илић, Геза Фаркаш, Милан

Пауновић, Марко Раковић, Антун

Жуљевић и Јелена Богосављевић.

Обим 99 страница, меки повез, корице у колору; формат А4, тираж 80 примерака. Табеле и графикони углавном рађени у црно-белој варијанти.

Часопис ће излазити једном годишње као издање Центра за маркирање животиња и Природњачког музеја у Београду. Биће доступан заинтересованој јавности.

„У првом издању Билтена су збирно приказани резултати прстеновања птица за период 2012 – 2014. године,

а за сваку наредну годину подаци ће бити штампани посебно. „Билтен Центра за маркирање животиња“ је замишљен као научнопопуларни часопис који ће се, осим у првом издању, састојати из три дела. У првом делу Билтена биће приказани подаци о прстеновању птица за дату годину, у другом ће табеларно бити приказани домаћи и страни налази, а у трећем је замишљено да буду научно – популарни чланци везани за прстеновање птица које ће писати или преводити сарадници и пријатељи Центра.“ (Далиборка Станковић, цитат дела предговора).

Татјана Милић Бабић

ПУБЛИКАЦИЈЕ КОЈЕ СУ ПРАТИЛЕ ИЗЛОЖБЕ

У септембру 2016, отворена је изложба „Рогови, борбено знамење сисара“. Аутор ове изложбе и истоименог каталога била је Јелена Јовановић, о чему смо писали у Годишњаку за 2016. годину. Ова изложба је трајала до краја јануара 2017. године, а уступила је место наредној, лепо осмишљеној и узбудљивој првој новој изложби у 2017. години. Више о томе прочитајте у наредним редовима „из пера“ саме ауторке.

Татјана Милић Бабић

КАФА, УЗБУДЉИВА ПРИЧА О ДОБРОМ УКУСУ

Аутор публикације и изложбе:

Александра Савић

За издавача: Славко Спасић

Обим 89 страница, меки повез, формат 167x238 мм,
корице у боји, тираж 500 примерака.

Фотографије и илустрације углавном су рађене у колору, делом у црно-белој варијанти, затим у сепиа (смеђи тонови) и "grayscale" стилу (сивкасти тонови). Текстови су писани на српском језику (ћирилично писмо), док је латиница употребљена само при навођењу коришћене литературе и интернет страница које су послужиле као извор информација.

У организацији Природњачког музеја, у периоду фебруар – мај 2017. године, у Галерији Природњачког музеја на Калемегдану била је постављена изложба „Кафа, узбудљива прича о добром укусу“, аутора Александре Савић, вишег кустоса. У оквиру изложбе ауторка је објавила и истоимену публикацију у издању Природњачког музеја, рађену у луксузном издању, богато илустровану.

Дизајн и прелом публикације радила је Снежана Рајковић; илустрације Бора Милићевић, а фотографије: Анђела Петровски, Бора Милићевић и Александра Савић. Фотографисани су и мулажи чији је аутор Александар Стојановић. Коришћена је фотодокументација Архива Етнографског музеја у Београду, Дома Јеврема Грујућа и Историјског музеја Србије. Публикацију је штампала штампарија ДМД, а спонзор изложбе и публикације били су Министарство културе и информисања и компанија Cafe & Factory.

Публикација о кафи нам представља феномен биљке кафе и њено место у историји човечанства. У књизи је описана биљка кафе као и њене биолошке карактеристике, бројне врсте и сорте кафе, а посебно две најпознатије врсте: арабика и робуста; затим порекло и прапостојбина кафе у Етиопији, као и путеви ширења кафе кроз историју и улога човека у том процесу путем освајања колонија. Занимљиво су објашњени митови и легенде о открићу кафе, као и етимологија речи кафа, уз сазнање да се она готово у целом свету исто изговара. Публикација описује пут зрна кафе од плантаже до шољице кафе, процесе у производњи и преради као и процесе пржења, млевења и чувања кафе, а затим и припремање тог најпознатијег напитка на свету. Хемијска својства кафе, као и карактеристике печеног зрна (арома, киселост, текстура и укус) су такође представљени.

На занимљив и сликовит начин описан је и настанак кафеџиница и кафана у свету и њихов утицај на обликовање данашњег човечанства. Посебан сегмент књиге описује настанак кафеџиница и кафана у Србији, улогу кафе у друштвеном животу код Срба, као и традиционално послужење које подразумева – кафу, слатко и воду.

Фотографија са укусом за причу о укусној кафи.

У посебном делу књиге представљени су обичаји испијања кафе у разним крајевима света, као и бројне занимљивости везане за кафу: која кафа је најскупља на свету, који народи пију највише кафе, како се кафа пије по бонтону, који чувени писци и композитори су пили највише кафе, као и многе друге чињенице.

Алкалоид кофеин, као саставни део зрна кафе, представљен је путем занимљиве приче о његовом открићу, хемијском саставу, као и механизму деловања на нервне рецепторе човека, како би га одржао будним. Позната су многа лековита и корисна својства кафе која утичу на људски организам, али уједно, постоје и штетна дејства уколико се кафа конзумира у већим количинама.

Занимљива прича о најскупљој кафи на свету – копи лувак, коју „производи“ мала азијска животиња цибетка, која у свом процесу варења зрна кафе, дејством дигестивних ензима, даје специфичан слаткаст и благ укус кафи, такође је представљена у књизи.

Ипак, морамо признати да је овај окрепљујући напитака, без којег не можемо да започнемо дан, много више од средства за разбуђивање. Она је вековима, али и данас, синоним за уживање и инспирацију, без обзира да ли је пијемо сами или у друштву. Кафа је увек изговор за виђање са пријатељима, повод за релаксацију, као и средство које нас држи будним током радног дана и повећава нашу продуктивност. Кафа је постала део супкултуре која нас свакодневно окружује. Сасвим извесно, кафа је биљка без које би наш живот био мање узбудљив.

Александра Савић

МЕТЕОРИТИ, ГЛАСНИЦИ СВЕМИРА

Аутор изложбе и каталога:
Александар Луковић
Главни и одговорни
уредник: Славко Спасић

Обим 31 страница, меки повез, формат 220x220 mm, корице у боји, тираж 500 примерака. Каталог је богато илустрован, а писан је разумљивим и лаганим стилем.

Каталог садржи два дела:

- први, општији, који нас кроз лаку причу о метеоритима, њиховој подели и пореклу, преко начина препознавања и метеорских катастрофа, води до
- другог дела, односно до „Каталога метеорита Природњачког музеја“...

Насловна страна публикације

Татјана Милић Бабић

Сурлаши, импозантни сисари геолошке прошлости (насловна страна публикације).

и фотографијама направљеним приликом ископавања наша два најпознатија фосилна мамута Вике и Кике. Урађен је и поједностављен приказ еволутивне линије сурлаша у бојама геолошких епоха.

Каталог је написан једноставним стилем и подељен у три дела: еволуција сурлаша, фамилије сурлаша чије су врсте пронађене на територији наше земље и као посебан део, текст о ископавању Кике и Вике.

Публикација је пратила изложбу „Сурлаши дивови из наше геолошке прошлости“, отворену 24. новембра 2017. године.

СУРЛАШИ, ДИВОВИ ИЗ НАШЕ ГЕОЛОШКЕ ПРОШЛОСТИ

Аутори публикације и изложбе:

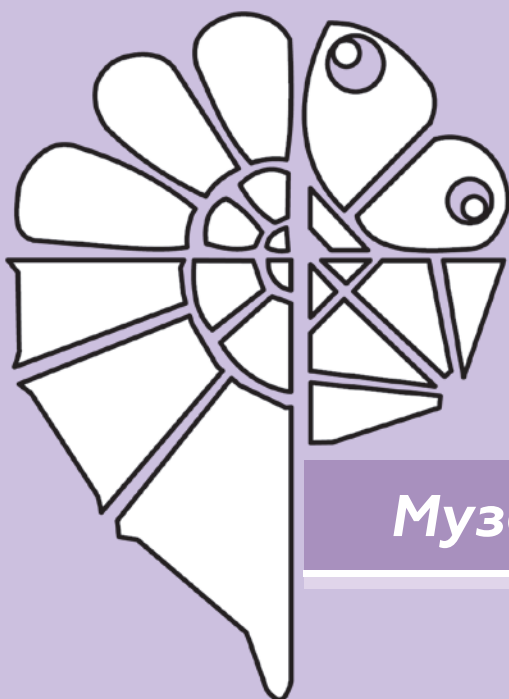
Сања Алабурић,
Зоран Марковић, Милош
Миливојевић

Главни и одговорни уредник:
Милан Пауновић

Обим 20 страна, меки повез, формат 220x220 мм, корице у боји, тираж 500 примерака српска варијанта и 250 примерака енглеска варијанта; фотографије и илустрације у боји.

Публикација је обogaћена илустрацијама сурлаша које је нацртао илустратор Дејан Вукадиновић, као

Сања Алабурић

Музеј у јавности

Као и претходних година, и током 2017. године Природњачки музеј је учествовао у бројним манифестацијама, скуповима и јавним догађајима и реализовао је стручне и едукативне радионице за своју публику.

ДАНИ ЕВРОПСКЕ БАШТИНЕ

У оквиру програма - Дани европске баштине 2017. на тему - Наслеђе и природа – лепеза могућности, Природњачки музеј је био један од носилаца програма у Београду. Програм је реализован у другој половини септембра и првој половини октобра.

У оквиру ове манифестације Музеј је реализовао седам изложби: „Метеорити, гласници свемира“ у Галерији Природњачког музеја на Калемегдану; „Од стене до стене, Петар Стевановић – портрет научника“ у Центру за културу Барајево; „Алергене биљке“ у Општини Земун; „Човек и вино“ у Изложбеној галерији Општине Врачар; „Амброзија“, у Галерији библиотеке „Влада Аксентијевић“, Обреновац; „Старо и нестало воће Србије“ у Центру за културу Барајево и у Галерији библиотеке „Влада Аксентијевић“, Обреновац.

У оквиру манифестације на бројним локацијама и галеријама одржано је и неколико стручних предавања и вођења: „Старо и нестало воће Србије“ у Центру за културу Барајево и у Галерији библиотеке „Влада Аксентијевић“, Обреновац; „Амброзија“, у Галерији библиотеке „Влада Аксентијевић“, Обреновац; разговор о заштићеним стаблима Београда у сарадњи са Геодетском техничком школом из Београда у Кући краља Петра; „Дрво – најстарији становник Београда“ у сарадњи са Општином Врачар на Цветном тргу – заштићени храст; и у Мекензијевој улици, кафани Трандафиловић – заштићени платан; као и стручно вођење на специфичном геолошком локалитету на Топчидеру - Машин мајдан – геолошко наслеђе Београда, у сарадњи са Општином Савски венац.

Математика свуда око нас – пропорције у природи и на сликама

Еколошка мини-представа „Сачувајмо природу од нас самих, Галерија Природњачког музеја

Алергене биљке, Галерија општине Земун

У оквиру манифестације одржана је и еколошка мини-представа „Сачувајмо природу од нас самих“ у Галерији Природњачког музеја, у којој су учествовали ученици основних школа ради подизања еколошке свести, уз разне занимљивости и анегдоте везане за дендрологију и ботанику.

Одржане су и две радионице за децу: „Математика свуда око нас – пропорције у природи и на сликама“ у Галерији Природњачког музеја на Ка-

лемегдану, у сарадњи са Народним музејом, као и „Листић по листић – дрво“, у Јестаственичком кабинету Природњачког музеја. Организатор програма била је Александра Савић.

Александра Савић

СЕДМА „НОЋ БИОЛОГИЈЕ“ У НОВОМ САДУ

У петак, 21. априла 2017. године, учествовали смо у традиционалној манифестацији „Ноћ биологије“ која је седми пут одржана на Природно-математичком факултету у Новом Саду, у организацији Департмана за биологију и екологију. Циљ манифестације је промоција знања о биологији и екологији, посебно међу најмлађима, основцима и средњошколцима. Наше колеге: Соња Срејић, Александра Савић, Драгослав Радосављевић и Мирослав Јовановић приредили су штанд – Природњачки музеј у малом, и бројној публици представили занимљиве експонате из Музеја и његове активности. Александра Савић је најмлађима одржала занимљиву

Штанд Природњачког музеја у оквиру манифестације Ноћ биологије у Новом Саду

презентацију: Зашто нам је музеј важан? Основни циљ био је да мотивише публику и њену посету музејима. Организатор програма била је Александра Савић.

Александра Савић

САЈАМ ХОРТИКУЛТУРЕ – БЕОPLANT FAIR

На 22. међународном сајму хортикултуре – *Beoplant fair* у изложбеном простору Београдског сајма од 7. до 10. 4. 2017. године представљена је изложба „Старо и нестало воће Србије“ ауторке Александре Савић, вишег кустоса. На изложби су путем постера, фотографија, хербаријумског материјала и узорака из природе, на стручан и популаран начин, представљене старе сорте воћа са подручја Србије.

ПРОЛЕЋНА ИЗЛОЖБА ГЉИВА

Миколошко друштво Србије у сарадњи са Природњачким музејом и Биолошким истраживачким друштвом „Јосиф Панчић“ у недељу, 4. јуна 2017, на простору код Галерије Природњачког музеја на Калемегдану, организовало је традиционалну једнодневну пролећну изложбу гљива. Посетиоци су могли да се упознају са више од стотину врста свежих печурака које расту у околини Београда, да виде тартуфе, трудове, звездаче, ђавоље прсте и друге занимљиве врсте, али и да погледају како гљиве изгледају испод микроскопа. Организатор изложбе био је др Борис Иванчевић.

Александра Савић

ТРАДИЦИОНАЛНИ „КВИЗ БЕЗ ГРАНИЦА“ ОДРЖАН ЈЕ ДЕСЕТИ ПУТ

Природњачки музеј у Београду и ОШ „Бошко Буха“, која образује децу са сметњама у интелектуалном развоју, и ове године је организовао традиционалну инклузивну манифестацију „Квиз без граница“ под називом „Планета земља“ 9. јуна 2017. године, на платоу испред Галерије Природњачког музеја на Калемегдану.

Квиз је намењен ученицима школа и удружења са инвалидитетом, хуманитарног је карактера и друштвено одговорни пројекат који се организује у циљу социјализације и квалитетнијег живота ученика са инвалидитетом или неким обликом ометености ради промоције њиховог знања из опште културе и науке, али и дружења кроз игру и забаву.

Увек је весело на Квизу без граница

Квиз је праћен забавним интерактивним програмом у оквиру којег учествују учесници и познати гости из света глуме и културе (бројни глумци, мађионичар Игор, студио за анимацију Чигре и други).

Јубиларни десети по реду Квиз је подржало 18 друштвено одговорних донатора, који су припремили већу вредност поклоне деци са инвалидитетом (компјутерска опрема, књиге, играчке, школска опрема, слаткиши и друго), као и школама победника. Организатор квиза била је Соња Срејић.

Александра Савић

21. МЕЂУНАРОДНА НОЋ СЛЕПИХ МИШЕВА

Природњачки музеј и Друштво за очување дивљих животиња „Mustela“ организовали су и ове године, у суботу, 16. септембра 2017. у 19 часова, на простору Великог равелина поред Галерије Природњачког музеја на Калемегдану, обележавање 21. Међународне ноћи слепих мишева (МНСМ), а која се одржава 16. пут у Србији.

Иницијатива МНСМ настала је у оквиру Споразума о очувању слепих мишева Европе (1991), који је део међународне Конвенције о очувању миграторних врста дивљих животиња (познатије као Бонска конвенција, која је у Србији на снази од 2008). Циљ МНСМа је популаризација ових летећих сисара и њиховог специфичног начина живота.

Грађани се редовно обраћају Природњачком музеју уколико им слепи миш улети у стан. Природњачки музеј и Друштво „Mustela“ на територији Србије имају могућност да изађу у сусрет саветима, а понекад и непосредним изласком на терен, и тако помогну у решавању проблема са слепим мишевима. Број позива из године у годину не јењава, а грађани су све више информисани о њиховој биномији, екологији, физиологији, односу са људима, заштити и очувању ових животиња у Србији и Европи.

Програм је обухватио мултимедијална предавања и разговор стручњака са грађанима, а посебан сегмент је приказивање живих јединки слепих мишева публици и њихово пуштање на слободу. Организатор програма је др Милан Пауновић.

Деца се већ одавно
не плаше слепих мишева

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ НА ШКОЛСКОМ САЈМУ КУЛТУРЕ: ТРЖНИЦА ИДЕЈА 2017.

Природњачки музеј од самог почетка традиционално учествује у манифестацији Тржница идеја. На овој манифестацији, установе културе представљају заинтересованим посетиоцима своје програме, изложбе, радионице, а остварује се и сарадња са осталим институцијама и школама. Ове године, Тржница идеја је одржана маја 2017. у Музеју Југославије, а учесници из Природњачког музеја били су су Драгана Вучићевић и Драгослав Радосављевић.

МАМУТФЕСТ У КИКИНДИ

Мамутфест је традиционална манифестација коју сваке године организује Народни музеј у Кикинди и одржава се другог викенда у септембру. На штанду Природњачког музеја, посетиоци, ученици основних школа, опробали су се у састављању слагалица, квизу знања из зоологије и екологије, а дежурни кустос Драгана Вучићевић им је говорила о збиркама и изложбама Природњачког музеја.

Малишани радо учествују у програмима Природњачког музеја на Мамутфесту

Малишани радо учествују у програмима Природњачког музеја на Мамуtfесту

МЕЋУМУЗЕЈСКА САРАДЊА ПРИРОДЊАЧКОГ МУЗЕЈА СА НАРОДНИМ И ПЕДАГОШКИМ МУЗЕЈОМ

У суботу 4. новембра, тачно у подне, у Галерији Природњачког музеја на Калемегдану, почела је прва у циклусу радионица „Музеји два у један“, у сарадњи два музеја, Природњачког и Педагошког.

Тема прве радионице била је Астрономија за децу. Након обиласка изложбе Метеорити-гласници свемира, деца су у Галерији имала задатак да на легендама изложбе нађу појмове који почињу на задата слова азбуке, а затим да научена знања примене на радним листићима. Потом, лаганом шетњом по ведром и топлом времену, малишани су од Калемегдана дошли до Педагошког музеја, где су на сталној поставци имали прилику да се упознају са старинским методама наставе географије и биологије. Затим су цртали и решавали слагалице и задатке из области астрономије у скамијама из прошлог века.

Интересовање за циклус радионица под називом Математика свуда око нас у сарадњи Природњачког и Народног музеја и даље не престаје. Малишани су учествовали у Квизу знања које су заједнички припремили кустоси ова два музеја. Фасцинирани метеоритима, али и геометријским облицима у природи, учесници су покушали да их стилизују, стварајући невероватне форме у пластелину, које су причале неке своје приче... Пад комете који је уплашио дремљивог диносауруса, шаргарепа и корнет сладоледа представљени купом од пластелина, али и мобилни телефон-квадар, имали су своје место у овој маштовитој поставци.

Драгана Вучићевић

Последњи дан манифестације Музеја Србије десет дана од 10 до 10 obe-
лежен је мултимедијалним перфор-
мансом Природњачка бајка на про-
стору иза Галерије Природњачког
музеја на Калемегдану. Истовремено
са ликовном и радионицом аикидо
технике, одржавала се позоришна
представа, настала из едукативних
радионица током претходне изло-
жбе. Уз звуке валцера фантастично
нам је дочаран крај 19. века, за шта
се побринуо млади плесни пар и хор
талентованих солиста.

Костимирани ученици ОШ „Соња
Маринковић“, глумили су седобраде
научнике заслужне за оснивање Му-
зеја 1895. године. Сечено знање то-
ком разгледања изложби и стручног
вођења ученици школе „Бранко Пешић“ су преточили у оригиналне стихове
песме „Кафа и метеорити“ коју су тинејџери темпераментно извели уз реп
музику.

За занимљивости из света биологије, побринуле су се ученице ОШ „Вељко
Рамадановић“ и „Соња Маринковић“. Посебан део посвећен је борби против
дискриминације по било ком основу. Наступио је хор изводећи песму „Немој
да се ругаш“, уз музику, и на знаковном језику, а млади витез је мачем и
штитом одбранио другарицу од вршњачког насиља.

Радионица Оригами за најмлађе

Хор „Природњачка бајка

Костимирани ученици ОШ „Соња
Маринковић“, глуме научнике заслужне за
оснивање Музеја

Ређали су стихови и уз звуке флауте. На крају, након кола које су извели ученици Средње занатске школе, на сцену су уз својеврсни дефиле, изашли учесници ликовних радионица и приказали управо настале радове. На крају су сви погледали изложбу Метеорити - гласници свемира.

Драгана Вучићевић

РАДИОНИЦА ПУТ КАФЕ

Различити таленти су се испољили на радионици Пут кафе у суботу. Једни су журно дизајнирали шољице кафе, други правили сценографије за мини позоришта, док су млади „глумци“ учили текст који су њихови другари инспирисани изложбом о кафи написали. Деца, талентована за поезију, писала су песме о кафи. На крају је у Галерији, пред другарима из школе, одржана едукативна мини-представа.

Драгана Вучићевић

БОТАНИЧКЕ РАДИОНИЦЕ

У Пољопривредној школи са домом ученика ПК Београд одржане су три креативне радионице Корови – биологија, екологија, диверзитет и заштита, Алергене биљке и Амброзија. Циљ радионица био је да се ученици оспособе да самостално препознају коровске и алергене биљке.

Примерено школском узрасту кроз радионицу Корови: биологија, екологија и мере заштите – ученицима су представљене основне научностручне информације о значају корова у пољопривреди, биологији и екологији. Кроз радионицу Алергене биљке ученицима је објашњен историјски ток схватања поленских алергија, биолошке особине полена, предуслови за алергеност биљака, сезонска динамика цветања алергених биљака и календар алергених биљака. Циљ радионице Амброзија између осталог био је и да се укаже на механизме адаптације, начине и интензитет ширења, угроженост урбаних, руралних и природних подручја, као и препознавање амброзије у различитим фенофазама. Аутори и реализатори радионица су Марко Несторовић, Олга Велимировић и Јелена Чорбић.

Марко Несторовић

МЕЂУНАРОДНИ ДАН МУЗЕЈА

Поводом Међународног дана музеја, 18. маја, у Музеју Војводине у Новом Саду, уручене су награде Музејског друштва Србије, Националне организације ИКОМ Србија и организатора манифестације „Музеји Србије 10 дана од 10 до 10“. У припреми и организацији доделе награда учествовали

су и представници Природњачког музеја у Београду: Александра Савић, председник Комисије за доделу награда Музејског друштва Србије; Славко Спасић, председник ИКОМ Србија и Анита Радета, координатор манифестације „Музеји Србије 10 дана од 10 до 10“.

Александра Савић

Детаљ са доделе награда

УСПОСТАВЉАЊЕ ИЗЛОЖБЕНОГ ПРОСТОРА У СПОМЕН АРХИМАНДРИТА И ПРИРОДЊАКА ПАВЛА КЕНГЕЛЦА У ТЕМИШВАРУ

Гост Природњачког музеја у Београду 3. октобра 2017. био је уважени великодостојник Српске православне цркве - Његово преосвештенство епископ будимски и администратор Епархије темишварске, господин Лукијан са сарадницима. Госте је сачекао др Милан Пауновић, директор Природњачког музеја, и његови сарадници.

Разлог ове посете је љубав господина Лукијана према природи и природњаштву, али и могућност стручне, музеолошке и научне сарадње на успостављању изложбеног простора и природњачке збирке у манастиру Светог Георгија на реци Брзави, у румунском делу Баната, надомак Вршца. Природњачки кутак у манастиру Светог Георгија био би подигнут у спомен архимандрита Павла Кенгелца, негдашњег старешине тог манастира и једног од првих српских природњака.

Уважени гости имали су прилику да обиђу Природњачки музеј и неколико његових вредних збирки, међу којима су Збирка инсеката, Генерални хербаријум Балканског полуострва, збирке сисара, Збирка трофеја Јосипа Броза Тита, Бизонаријум, Збирка кварталних сисара и „Јестаственички кабинет“.

Др Павле Кенгелац (1766-1834) био је теолог, архимандрит светогеографијевски, рационалиста, историчар, књижевник, али и природњак. Био је први Србин који је докторирао теологију у Санкт Петербургу, али и човек велике интелектуалне ширине, завидне културе и европског образовања. У Будиму је 1811. године објавио прво свеобухватно дело из области природних наука – „Јестевословије“ (Природослов), у оквиру којег је на врло савремен начин, за то доба контраверзан, описао многе појаве из природе:

У хербаријуму Музеја

о настанку Земље и променама на њој, планинама, јамама и пећинама, морима и рекама, ветровима, вулканима и земљотресима, календару и о човеку и његовој биологији. Иако је оцењено као дело високе вредности, црква га је врло брзо забранила. Поводом 250 година од његовог рођења, 2016. године, „Јестаствословије“ – „Природослов“ је приредио и превео на савремени језик управо господин Лукијан Пантелић, епископ будимски и администратор темишварски, те је то вредно историјско дело поново доступно јавности.

Александра Савић

Директор Музеја Милан Пауновић, представља уваженом госту Збирку ловачких трофеја

Испред Бизонаријума у дворишту Музеја

ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА ЗА НЕМАЊУ ДАМЧЕВИЋА

На платоу Милешевске улице број 42 одржана је 28. јуна 2017. хуманитарна акција за седмогодишњег Немању Дамчевића, коме је новац хитно потребан због операције тумора на мозгу. Акцију су покренули његови другари из вртића „Мића и Аћим“ и одрекли се онога што највише воле – играчака! За сваку новчану донацију, могле су се купити плишане играчке, тротинети, књиге...

Акцији се прикључио и Природњачки музеј, који има дугогодишњу сарадњу са вртићем „Мића и Аћим“ и донирао играчке, качкете, мајице и књиге.

Мали људи су нам показали да имају велико срце, а ми „велики“ би требало да следимо њихов пример. У име Природњачког музеја учествовала је Соња Срејић.

Соња Срејић

Хуманитарна акција испред Општине
Звездара за Немању Дамчевића

Музеј у јавности

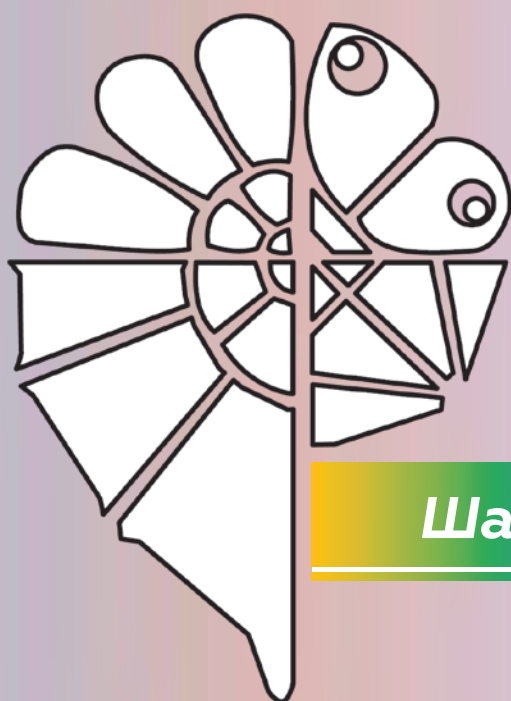
Соња Срејић као учесник хуманитарне
акције

МУЗЕЈ У МЕДИЈИМА

и младих: Народni, muzeji savremene i primenjene umetnosti, vaskulstva, Muzej Jugoslavije, Muzej Beograda, Istarski, Muzej pozorišne umetnosti Srbije, PTT muzej, Muzej afričke umetnosti, Muzej na

Шарена страна

НОВОГОДИШЊА ПРЕДСТАВА „ИЗБОР ДЕДА-МРАЗОВИХ ПОМОЋНИКА“

Најмлађим „природњацима“ Музеј је пожелио срећну Нову 2018. необичном интерактивном представом „Избор Деда-Мразових помоћника“ која је, као и прошле године, у потпуности дело запослених у Природњачком музеју.

Представу су осмислили и написали Милош Јовић и Соња Срејић, а у њој је глумило десетак наших колега. Једино је сам Деда Мраз (Предраг Срејић) стигао у Музеј из „спољашњег света“ да би поделио поклоне.

Деда Мраз са помоћницима...

Ипак... најслађи део представе је била додела новогодишњих пакетића

Колегама и пријатељима СРЕЋНУ НОВУ 2018. пожелели смо симпатичним честиткама, једном палеонтолошком и једном биолошком, чије идејно решење и дизајн, као и ранијих година, потписују Предраг Илић и Бора Милићевић.

Деса Ђорђевић Милутиновић

У току 2017. Природњачки музеј је реализовао бројне едукативне и занимљиве радионице за мале учеснике

Кафа

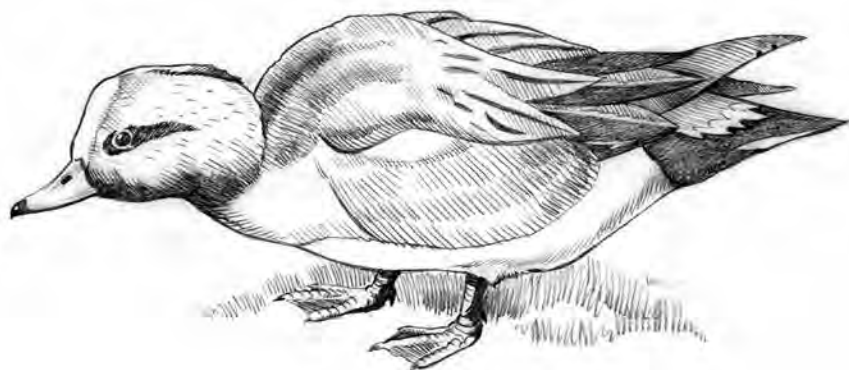
Ујутро је свако пије,
без ње јутро добро није.
Дошла нам је из Етиопије,
сад је свако пије.
Можда нека лоша дејства има,
али свиђа се свима.
За децу има штетно дејство,
у дечјем организму јој није место.

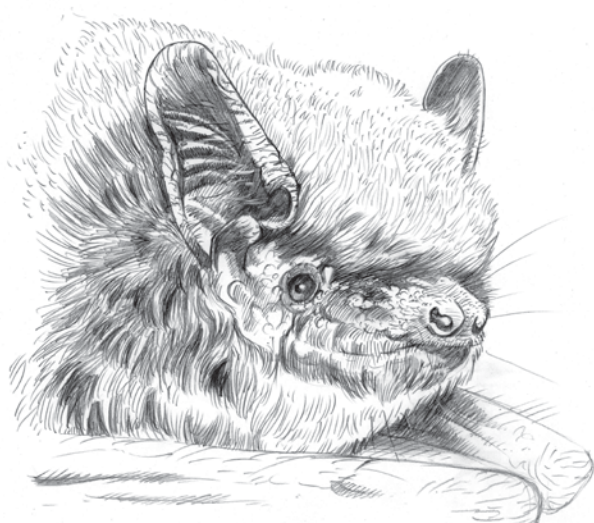
На свету је пије доста људи,
многи због ње постану луди.
Пије се слађа, а може и горка,
али најбољу кува баба Зорка.

Кафа се она зове,
по продавници је сви лове.
Њу је ловила и цибетка,
када човек кафу не воли, то је ствар ретка.

Лана Павловић, 5-3 ОШ „Соња Маринковић“ Земун
(Поводом изложбе о кафи)

ИЛУСТРАЦИЈЕ БОРЕ МИЛИЋЕВИЋА ЗА АТЛАС
МИГРАТОРНИХ ПТИЦА И СЛЕПИХ МИШЕВА СРБИЈЕ

topaz2018

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

502/504

ГОДИШЊАК / Природњачки музеј у
Београду ; главни и одговорни уредник Милан
Пауновић. - 2007- . - Београд : Природњачки
музеј, 2007- (Београд : ДМД). - 24 cm

Годишње.

ISSN 1820-8231 = Годишњак
(Природњачки музеј у Београду)

COBISS.SR-ID 148763660

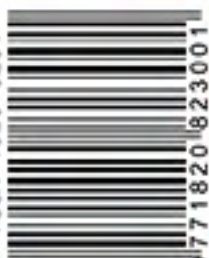

Природњачки музеј у Београду
Natural History Museum in Belgrade

Република Србија
Министарство културе и информисања

ISSN 1820-8231

9 771820 823001